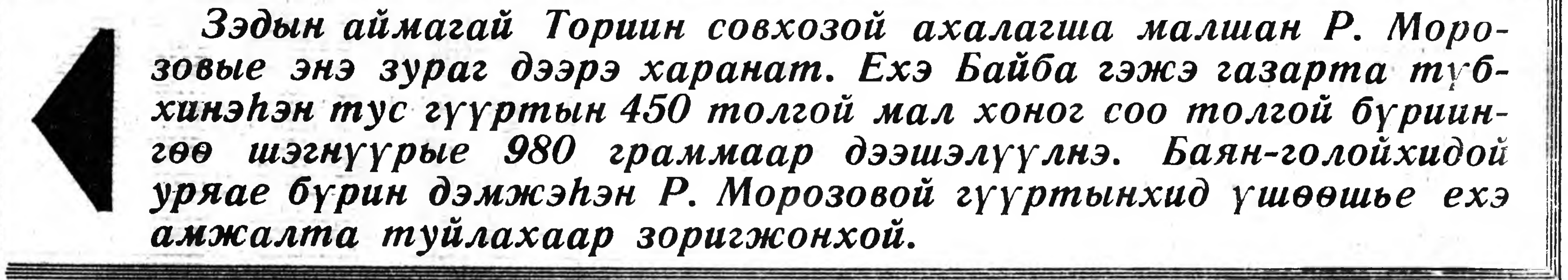
Зэдын аймагай Ториин совхозой ахалагша малшан Р. Морозовые энэ зураг дээрэ харанат. Ехэ Байба гэжэ газарта түбхинэһэн тус гүүртын 450 толгой мал хоног соо толгой бүриингөө шэгнүүрые 980 граммаар дээшэлүүлнэ. Баян-голойхидой уряае бүрин дэмжэһэн Р. Морозовой гүүртынхид үшөөшье ехэ амжалта туйлахаар зорижонхой.

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 225 (11229)
1969 оной
сентябриин 25,
четверг

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[Б]АЯН-ГОЛОЙХИДОЙ ҮҮСХЭЛ [Д]АРАНДАА ДЭМЖЭН ХҮДЭЛНЭ

...ЭЭЛ МҮНӨӨ НАМАРАЙ ЭЛДИН САГТА ...А МАЛЫЕ БЭЛШЭЭН ТАРГАЛУУЛХА АРГА ...ЖО ХАА ХААНАГҮЙ БИИ. САБШАЛАН, БЭЛ...Й ДЭЭРЭ ХЭНЗЭ НОГООН, ХАГДАН ҺАЙН, ...НАЙ ҺУУРИДА МАЛАЙ ЭДИХЭ ЮУМЭН ...Й ХА ЮМ.

...ИМЭҺЭЭ ЭДЭ БҮГЭДЫЕ ГҮЙСЭД ХЭРЭГ...МАЛАА ШАДААЛ ҺАА ҮШӨӨ ТАРГАЛУУЛ...СЭ ШАДАЛ ҺАЙНТАЙГААР ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ ...ААД, СААШАНЬ ЗҮБӨӨР ШАХАЖА, ГҮРЭН...ЭРХИМ ШАНАРТАЙ МЯХА ЕХЭЭР ХУДАЛДАЯ, ...ЯЛ ГЭЖЭ ЗАХААМИНАЙ АЙМАГАЙ БАЯН...Й СОВХОЗОЙ МАЛШАД УРЯАЛНА.

...АЙН ҺАЙХАН ҮЙЛЭ ХЭРЭГ ЖЭГҮҮР ДАЛИ...ДЭГТЭЛ ЭНЭ ҮҮСХЭЛЫЕНЬ РЕСПУБЛИКЫН ...З, СОВХОЗУУДАЙ МАЛШАДАЙ ДУНДА ҮР... ДЭМЖЭГДЭЖЭ, СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ ...ҮСЭТЭЙГӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛНЭ.

...ЭЭН ТУХАЙ МУХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГАЙ ...СКИЙ» КОЛХОЗОЙ ГЛАВНА ЭКОНОМИСТ ...СЬКОВ ИИГЭЖЭ ХӨӨРЭНЭ:

...хоздомнай үхэр малые зун, намарай сагта бэлшээн тар... тэдэнние үбэлдөөшье һайнаар шахадаг дүршэлтэй бэрхэ ...н. Тиимэһээ Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой...ээл, дүй дүршэл манай малшадта ехэ һонирхолтой, һай...ые байна.

...й уряае һаяхан артелиин мал шахалгын гүүртэнүүдтэ ...засэгдэжэ, буруу, хашарагуудые намартаа һайнаар бэлшээ...лулха, мүн үбэлдөө тэдэнние шахаха тодорхой хэмжээ...лагдаа. Малшадшье дээшэлүүлһэн уялгануудые абаа.

...арануудта бэлшээн таргалуулагдаһан үхэрнүүдые тээсгэн ...ал эдуулагшадай мүрысөөнэй дүн гаргаабди. Эндэ дүр...шан Петр Филатов гүүртынгээ 127 толгой хашарагуудай ... август һарада 37 центнерээр нэмээгээ. Ондоогоор хэлэ...бүхэнэйнь шэгнүүрээ сүүдхын 1055 граммаар нэмэ...лагшан Алексей Афанасьев баһал һайн үрэ дүн туйлаа. Тэрэ 112 хашарагуудай тус бүриин шэгнүүрые август һарада сүүдхын 1085 граммаар ехэ болгоо.

Зунай үедэ колхоз соо бүхыдөө 560 толгой мал бэлшээн таргалуулагдаа. Тингэжэ июнь—август һарануудта үхэр бүхэн шэгнүүрээ сүүдхын 870—900 граммаар ехэ болгоо юм.

Мүнөө манай колхозойхид намарай һэрюун зохид, тэжээлэй хаа хаанагүй элбэг байһаниие һамбаашалан, хүйтэн болотор бүхы малаа үшөөл һайса таргалуулжа, үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын 900—1000 граммһаа бага бэшээр дээшэлүүлхэ зорилго табина. Эдэ үдэрнүүдтэ үхэрнүүд үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор гол түлэб тарянанай, зелёнкын һуурида бэлшээгдэнэ.

Бидэ энэ жэлдэ эбэртэ бодо мал гүрэндэ худалдахагүйбди. Юуб гэхэдэ, олонхи үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүрэй үшөөл багашаг байһаниие хараада абан, түрүүшын ээлжээндэ томо болгогдоһон галуу, шахамал гахай, хонидые һаяар гүрэндэ худалдахамнай. Жэшээлхэдэ, бэлэдхэлэй пунктда ябуулхын тула хамта 450 центнер татахаар 16 мянга шахуу толгой галуун, тус тустаа зуун килограмм болохо 240 гахай, 630 толгой хонид бэлэн болгогдонхой. Эдэ бүхы малые тушаахадаа гүрэндэ мяха худалдаха байгша онойнгоо түсэб 300 центнерээр үлүүлэн дүүргэхэ аргатай болоод байнабди.

Харин үхэрнүүдээ мүнөө зүбөөр бэлшээжэ, һайса таргалуулаад, шэнэ жэл болотор шахаха, шэгнүүрыень бүри ехэ болгохо, шахамал хашараг бүхэнэй шэгнүүр сүүдхын 900 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэбди. Тингэжэ тэдэнэй олонхинь ерэхэ жэлэй январь соо, бэшыень март болотор гүрэндэ худалдахабди.

Теэд үбэлдөө мал шахаха арга боломжомнай хэр гээшэб?

Энэ жэлдэ үбһэ тэжээлээр ехэшье элбэг бэшэбди. Сагай уларилай муугаа боложо, урда жэлэйхиһээ үбһэ тэжээл бага абтаа. Бүхыдөө арба шахуу мянган центнер үбһэн һурилэгдөө, 3500 тонно силос дарагданхай. Иигээд 13 мянган центнер зелёнко, үшөө хорёод мянган центнер һолоомо суглуулжа абахабди. Малда эдюулхын тула арбаад мянган центнер талха тарланай зүйл бэлэдхэхэ аргатай байнабди. Тиихэдэ ногоо, бургааһанай намаа набша «АВМ-0,4» машинада үйрүүлжэ, 542 центнер үбһэнэй гурил татанхайбди. Һалар хүсы үбһэнэй хэнзэ сабшаад, баһал энэ машинадаа үйрүүлхэмнай.

Үбһэ тэжээлэйнгээ баташье һаань, тэрэнэйнгээ килограмм бүхэниие наринаар бүридхэжэ, тон зүбөөр гаргашалха, һайнаар буйлуулжа, аша үрэ гарахаар малдаа эдюулхэбди.

Үхэрнүүдые нэгэ газарта олоор байлгажа шахаха һайн типовой байратай бааза эндэмнай түхеэрэгдэнхэй. Тэдэнэйнгээ бүхы тэжээлые буйлуулха тусхай оньһожоруулагдаһан цех энэ жэлдэ барябди.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, манай колхозойхид бүхы арга боломжоёо хэрэглэн, малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, мяха, һү болон бусад продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндөө элбэгээр худалдаха уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ зорилготой.

ЭСЭГЭ ХҮБҮҮН ХОЁР

Хойно хойноһоо дахасалдаһан табан комбайн ябадалаа халташье удааруулангүй хүнхинэлдэн, алтан шаргал залаа гүрэһэндэл, тооһо татан дабшанад.

Сэрэн-Жаб Зарбаев үнинэй дүршэл ехэтэй механизатор юм. Совхозой мэдэлдэ байһан бүхы түрэлэй машина, тракторнуудые болон түхэл бүриин оньһон түхеэрэлгэнүүдые һайн мэдэхэ, мэргэжэл ехэтэй хүн.

Механизаторнуудай мүрысөөндэ жэлһээ жэл бүри түрүү һуури эзэлдэг юм. Мүнөө жэл баһашье түрүү зэргэдэ гаралсаба. 220 гектар талмай дээрэһээ 2180 центнер шэниисын орооһо хурлагаа. Даабаряа нэгэ хахадаар үлүүлжэ ябаха зуураа, ажалаа эрхим һайн сэгнэлтэтэйгээр дүүргэхэнь тиимэшье бэлэн бэшэ. Илангаяа мүнөө жэлэй ургасын набтарта, газарта хүрэтэр тонгойшоһон шэниисын залаагай орооһо гээлтэдэ оруулангүй абаха гээшэ тон хүндэ юм. Гэбэшье Сэрэн-Жабай туһалагша, тэрэнэй 17 наһатай Пурба-Жаб хүбүүниинь, комбайнай штурвал жолоодон, таряа гансал эрхим шанартайгаар хуряана.

Эсэгээ алишье сагта халажа абаха залуу хүбүүн мүнөө дүй дүршэлыень, шадабариень шудална. Пурба-Жабай ажалайнь түрүүшын алхам гээшэ. Механизаторнуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ.

Л. ИРИНЦЕЕВ.
Түнхэнэй аймаг.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ТАРЯА, ХАРТААБХА ХУРЯАЛГА, НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАЛГА ТУХАЙ

1969 оной сентябриин 22-ой мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Тарянай хадагдаһаниинь	Хартаабха малтагдаа	Намарай паар хахалагдаа
Баргажанай	16	64	8
Бэшүүрэй	52	21	29
Зэдын	45	22	36
Яруунын	17	49	0,3
Загарайн	27	51	16
Захааминай	82	47	138
Кабанскын	73	62	48
Прибайкалиин	68	42	53
Хэжэнгын	24	32	2
Хяагтын	45	30	22
Мухар-Шэбэрэй	52	31	22
Сэлэнгын	28	—	25
Түнхэнэй	76	45	45
Улаан-Үдын	39	34	38
Хориин	23	35	7
Хойто-Байгалай	63	74	—
Республика бүхыдөө	41	39	29

Намарай халуун хүдэлмэриин үшөө нэгэ недели үнгэрбэ. Республикын колхоз, совхозууд орооһо таряа хуряаха хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ, эдэ үдэрнүүдтэ хартаабхаяа малтажа захалаа.

Сентябриин 22-ой мэдээгээр республика дотор 221.840 гектар таряан хадагдажа, 178.905 гектарайнь ургаса хуряагдажа абтаа. Тингэжэ энэ жэл тариагдаһан орооһото ургамалнуудай 41 процентнь хадагдаба гээшэ.

Орооһо таряа хуряаха талаар урдынхидаал адли Захааминай, Кабанскын, Түнхэнэй, Прибайкалиин аймагуудай ажахынууд түрүүлжэ ябана. Эдэнэр орооһо тарянанайнгаа дүрбэн хубиин гурбанһаа ехэнхиие хуряажа абаад байна. Орооһо тарянанай эгээн ехэ ургаса Кабанскын аймагта абтана. Эндэ гектар бүриһөө дунда зэргээр [illegible] центнер таряан хуряагдана. Мүн Түнхэнэй аймагта гектарай 9,1 центнер таряан абтаад байна.

Таряа хуряалгаар Яруунын, Хориин, Хэжэнгын, Загарайн аймагуудай ажахынууд гээгдэжэ ябана. Эдэ аймагуудта тарянайнь миил хорёод процент хуряагданхай, ургасаньшье бирагүй.

Үнгэрһэн неделидэ 3100 гаран гектарай хартаабха малтагдажа абтаа гэхэ гү, али тарилгын 39 процентнь хуряагдаба. Хартаабхын баян ургаса Кабанскын, Түнхэнэй аймагуудта абтана. Кабанскын аймагай ажахынууд энэ жэл 1100 гектарта хартаабха тариһан юм. Мүнөө тэрэнэйнь 678 гектар хуряагдаад, 68 мянга гаран центнер хартаабха суглуулагдаа гэхэ гү, али гектарай дунда зэргээр 101 центнер ургаса абтаһан болоно.

Саг орой боложо, түрүүшын саһанай үзэгдэбэшье, хартаабха малтаха хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана. Илангаяа Бэшүүрэй, Зэдын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта энэ хүдэлмэри гэдэргэ татагдана.

Намарай эртын паар элбэг ехээр, һайнаар хахалха гээшэ ерэхэ жэлэй ургасада сэхэ нүлөөтэй байһаниинь мэдээжэ. Эдэ бүгэдые һайса ойлгоһон газарта энэ шухала хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана. Захааминай аймагай колхоз, совхозууд энэ жэл 2055 гектар намарай паар хахалха түсэбтэй байбал, мүнөө тэрэнээ 2832 гектарта хүргөө. Түнхэнэй аймагай ажахынууд 7374 гектар, Прибайкалиин аймаг—3489 гектар, Кабанскын аймаг—12.100 гектар намарай паар хахалаад байна.

Зүгөөр Баргажанай, Яруунын, Хэжэнгын, Хориин, Загарайн аймагуудай колхоз, совхозууд намарай паар хахалмаар нилээд ехэ газартай байбашье, энэ шухала хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй, бүхы республикаяа гэдэргэ татана.

КОЛХОЗНИГУУДАИ БУХЭСОЮЗНА III СЪЕЗД УГТУУЛАН

Аймагай колхознигуудай конференци

...магай бүхы колхозуудай тү... Доодо-Бургалтайда һаяхан ...артелиин Жэшээтэ Уставай ...бшэн хэлсэбэ. Энэ суглаае ...агай Соведэй гүйсэдкомой тү...нүхэр Жаргалов нээбэ. Энээ... 33 хүнһөө бүридэһэн прези...дажа, колхозой соёлой бай...ар дээрэ түрүү механизатор...д, хонишод, һаалишад болон ... хүтэлбэрилэгшэд, мэргэ...ба. Тэрэ тоодо Ленинэй нэ...хозой тракторно-таряан ажа...н бригадир, Социалис Ажа...нүхэр БУТАКОВ, «Комму...ой алдарта хонишон нүхэр ЦЫРЕМПИЛОВА, «Мир» колхозой ветеран, Ленинэй орденто нүхэр ИЛИМЕЧКО болон бусад олониие нэрлэжэ болоно. Суглаанай хүндэтэ президиумдэ нэгэн дуугаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюро һунгагдаба. Колхозуудай түлөөлэгшэдые Доодо-Бургалтайн дунда һургуулиин эдир пионернүүд амаршалба.

Удаань суглаан хүдэлмэреэ эхилжэ, «Колхозой Жэшээтэ Уставай проект тухай» гэһэн элидхэл шагнагдаба. Энэ асуудалаар КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь А. Р. ПОТЕПАЛОВ элидхэл хэжэ, үргэн хөөрөө дэлгэбэ.

Элидхэл тушаа арба гаран хүн үгэ хэлээ.

Энэ суглаанда КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. МОДОГОЕВ, Буряадай хүдөө ажахын министр Л. В. ВЛАСОВ гэгшэд хабаадажа, үгэ хэлээ.

Суглаанай һүүлээр һонирхолтой концерт болоо. Гадна энэ үдэр соёлой байшангай дэргэдэ эд бараан наймаалагдаһан байна.

Аймагай колхознигууд артелиин Жэшээтэ Уставай проектые бүримүһэн дэмжэжэ, һонирхолтой һанамжа, дурадхалнуудые оруулаа, республикын колхознигуудай суглаанда делегадуудые һунгаа.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

...АСС ...Э ҺОНИН

...оронын министр ...о ошобо

...ворто хабаатай гү...эдэй хамтын һурал... СССР-эй Оборонын ... Союзай Маршал ...ябриин 23-да Поль... Республика мордоо.

... У. РОДЖЕРСТЭЙ ...ЛЗАБА

...(ТАСС). СССР-эй Га...й министр А. А. Гро...й түрэнэй секретарь ...улзаа.

... олон асуудалнуу... совет-американ ха...хай, мүн хоёр та...шартайда тоолодог ...шухала асуудалнууд

(ТАСС).

НАУЧНА БА ТЕХНИЧЕСКЭ ТУЙЛАЛТАНУУДЫЕ ТАЙЛБАРИЛАГШАД

РСФСР-эй „Знание" бүлгэмэй правлениин пленум

Научно-техническэ хубисхалай оршон байдалда эрдэм, техникын туйлалтануудые тайлбарилан нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй холбоотой олон асуудалнуудые РСФСР-эй «Знание» бүлгэмэй правлениин пленум Москвада сентябриин 23-да зүбшэн хэлсээ. Правлениин түрүүлэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент И. Ф. Образцов энэ шухала хэрэгтэ бүлгэмэй эмхинүүдэй дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ тухай элидхэл хээ.

Элдэб мэдээсэлнүүдые дамжуулдаг лекционно пропагандын удха шанар тухай хэлэхэ зуураа, радио, телевидени, кино, хэблэлэй түргөөр хүгжэжэ байһан оршон байдалда тэрэнэй ехэ нүлөөтэй болоһые ашаг үрынь дээшэлһые элидхэлшэ тэмдэглэбэ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ эрмэлзэн, бүлгэмэй олонхи эмхинүүд ажахын байгуулалтын асуудалнуудые үргэнөөр тайлбарилна, ниитын хүгжэлтые научна ёһоор хүтэлбэрилхэ асуудалнуудта зорюулагдаһан вождиин зохёолнуудые олон түмэндэ ойлгуулна. Москвагай городской ба областной, Свердловско, Ростовско болон бусад зарим эмхинүүд техническэ дэбжэлтын гол шэглэл ба эрдэм ухаанай шэнэ туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ зорилготой лекцинүүдтэ ехэ анхарал хандуулдаг болонхой.

Залуушуулай дунда ябуулагдаха хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулан, 1970—1971 онуудта научна, научно техническэ, хүдөө ажахын эрдэм соёл һайнаар дэлгэрүүлхэ конкурс-харалга үнгэргэхэ гэжэ пленум тогтоогоо.

(ТАСС).

Уласхоорондын выставкэ

Средада нээгдэхэ «Обувь-69» гэжэ выставкэдэ совет ба харийн журналистнууд заншалта ёһоор ерээ. Болохоёо байгаа хаpалгада зорюулан, Худалдаа наймаанай бүхэсоюзна палата, СССР-эй МИД-эй Хэблэлэй таһаг сентябриин 23-да пресс-конференци эмхидхээ.

Айлшадые угтаха һүүлшын бэлэдхэлэй дүүрэнтэжэ байһан, Сокольники паркын выставкэнүүдэй городогой тэг дунда пресс-конференци болобо. Худалдаа наймаанай бүхэсоюзна палатын президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Е. П. Питовранов, СССР-эй Хүнгэн промышленностиин министр, выставкын оргкомитедэй түрүүлэгшэ Н. Н. Тарасов гэгшэд хэблэл ба радиогой түлөөлэгшэдтэй уулзаа.

Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Югославиин, Чехословакиин предприятинууд, нэгэдэлнүүд тус выставкэдэ хабаадаха юм. Чехословакиин ажахын ба гадаадын худалдаа наймаанай выставкэнүүд ехэ экспозици дэлгээгээ.

Харалгада хабаадагшадай тоодо Австриин, Бельгиин, Великобританиин, Италиин, Канадын, США-гай, Финляндиин, Франциин, ФРГ-эй, Швециин, Швейцариин, Японой болон бусад оронуудай фирмэнүүд оролсоно.

Хүгжэжэ байһан оронуудай олон тоото фирмэнүүд, эмхинүүд «Обувь-69» гэжэ выставкэдэ хабаадахаяа байһаниинь һайшаалтай. Индиһээ, Иранһаа, Ливиһээ, Пакистанһаа, Сингапурһаа элдэб янзын гуталнууд асарагдаа. Алжирай Арадай Демократическа Республикын фирмэнүүд Москвада түрүүшынхеэ өөрынгөө продукци эльгээбэ.

(ТАСС).

Хүдөө нютагуудтахи мүрысөөндэ— үргэн далайса

ВЦСПС-эй Президиум газар таряалангаа бүри болбосоноор эрхилхын түлөө социалис мүрысөө эмхидхэхэ асуудал сентябриин 23-да хаража үзөө. Россин Федерациин хэдэ хэдэн автономито республикануудай, хизаар болон областьнуудай, Украинын, Молдавиин, Прибалтикын колхозууд, совхозуудта иимэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй гэжэ тэмдэглэгдээ.

Черкасска областиин Жашковско районой таряашадай амжалтанууд илангаяа һайшаалтай. Тэндэ севооборот бэелүүлэгдэжэ, орооһото ургамалнуудай баян ургаса үгэдэг сортнууд таригдана. Тингэһэнэй ашаар, сагай уларилһаа дулдыдангүй, һүүлэй дүрбэн жэлэй туршa соо гектар бүриин 35 центнерһээ бага бэшэ ургаса хурлаха аргатай болоо. Энэ жэлдэ район дотор дунда зэргээр гектар бүриһөө 40 центнер таряан хуряагдаа.

Херсонско областиин таряашадай жэшээ мүн лэ һонирхолтой. Эрдэм наукада үндэһэлэн, хүрьһэ элдүүрилхэ гурим зүбөөр хэрэглэһэн, м... зуруудуудые зүбөөр һуулгаһан ажахынуудта тооһо шоройто һалхи шуурган хохидол шаруулхаяа болёо, намарай таряаниинь бүтэн зандаа үлөө.

ВЦСПС-эй Президиум газар таряалангаа бүри болбосоноор эрхилхын түлөө колхозууд, совхозууд, отделенинүүд, бригадануудай хоорондо социалис мүрысөө ажахын зургаануудтай хамта эмхидхэхыень, Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай профсоюзай центральна, республиканска, хизаарай ба областной комитедүүдтэ дурадхаа. Мүрысөөнэй гурим, «Газар таряалангаа болбосоноор эрхилдэг коллектив» гэһэн нэрэ зэргэ олгохо гурим, нютагай онсо шэнжэнүүдые хараадаа абан, зохёогдохо ёһотой. Илагшадта дипломуудые барюулхаар баталха, мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо дуулгаха, мүрысөөнэй дүнгүүдые саг дары гаргаха хэрэг хангаха гэжэ мүн лэ дурадхагдаа.

(ТАСС).

Литературна недели

КУРСК. (ТАСС). Уран зохёолшодой арбан бригада — түбэй хара хүрьһэтэ зонын бүхы областьнуудай түлөөлэгшэд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан литературна недели эндэ нээгээ. Россин уран зохёолшод, поэдүүд, литература шэнжэлэгшэд энэ үдэр заводууд, колхозууд, һургуулинуудта ошожо, уншагшадтайгаа уулзаа. Воронежско областиин үнинэй уран зохёолшодой нэгэн Евгений Люфанов Владимир Ильичэй эдир наһан тухай шэнэ романайнгаа бүлэгүүдые уншажа үгөө. Курскһаа ерэһэн поэт Егор Полянский Ленин тухай шүлэгүүдээ Льговско районой хүн зондо уншаа.

ЧССР-эй соёлой үдэрнүүд Украинада эхилээ

КИЕВ. (ТАСС). Чехословакиин Социалис Республикын соёлой үдэрнүүд Украинада сентябриин 23-да эхилбэ. Киевэй Тарас Шевченкын нэрэмжэтэ оперо ба балетэй театр соо хани барисаанай үдэшэ болоо.

Чехословакиин Социалис Республикын түлөөлэгшэд Крещатиктахи В. И. Ленинэй хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табяа.

Киевэй олон мянган зон Чехословакиин Социалис Республикын искусстватай түрүүшын үдэрһөө танилсажа захалаа.

Чехословакиин студинүүдэй зохёожо таб[иһа]н кинофильмнүүдэй фестиваль «Украина» гэжэ Киевэй ехэ театр соо нээгдээ.

„Космос—300" ниидхүүлэгдээ

«Космос-300» гэжэ ээлжээтэ хэ... одон 1969 оной сентябриин 23-да Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

(ТАСС).

ЭДЭБХИНЬ БАГА, ХҮДЭЛМЭРИНЬ ҺУЛА

335-дахи оньhожоруулагдамал нүүдэл колоннын, барилгын материалнуудай участогай, автоколонныи коммунистнууд хамтаржа, партийна эхин организаци болон бүридэдэг юм. Энэ организаци Хори тосхондо оршодог, хамта 29 гэшүүдтэй.

Һүүлэй үедэ эдэ коллективүүд барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб яhала дүүргэдэг боложо байнхай. Хэhэн хүдэлмэриинь шанаршье гэмгүй. Жэшээнь, энэ жэлэй 8 hарын түсэбые эндэхид 103,6 процент дүүргээ. Хоридо дунда hургуулиин байшан, Удинск тосхондо машинно-тракторна мастерской, Хэжэнгэдэ hү-сырэй завод барижа, ашаглалгада оруулаа, 2532 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд бодхоогдоо. Бэшэшье барилганууд тэдэнэй хүсөөр бүтээгдэhэн байна.

Тиихэтэй хамта дээрэ хэлэгдэhэн предприятинуудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл олон үзэгдэhөөр. Мүнөө болотороо тэдэнэй хэhэн хүдэлмэриин шанар муу байhаар. Илангаяа нүхэд Байбородин, Мангатаев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг Нарhатын ба Хэжэнгын мастерска участогууд ехэ гээгдэлтэй. Барилгын материалай участок үйлэдбэриингөө түсэб ходо таhалдуулдаг байна. Эдэнэр энэ жэлдэшье баhал муугаар хүдэлнэ. Модо хюреэдэхэ 8 hарын түсэб оройдоол 77,5 процент дүүргэгдэhэн байха юм. Тэрэнhээ боложо, барилгашад энэ шухала материалаар ходо таhалдажа байна. Жэшээнь, хоёрдохи hараяа ханын модо хэрэгтэй сооньгаргажа шаданагүй. Тэрээнhээ боложо, Хэжэнгэдэ, мүн Хүрбын совхоздо хүдэлмэришэдэй хамтын байрын, Чисаанын hургуулиин гэрэй барилга hаатажа байна.

— Баригдажа байhан барилгануудые хэрэгтэй материалнуудаар саг сооньхангагагүй. Жэшээнь, манай бригада цементээр, шлакоблогуудаар, автотранспортаар дуталдана. Тиимэhээ бидэнэр миин байха баатай болонобди, — гэжэ Чисаанын мастерска участогай шулуушадай бригадир Ю. И. Иванов тэмдэглэнэ.

Эдэ предприятинуудта хүнүүд үни удаан тогтожо хүдэлнэгүй, ажалай журам эбдэхэ ушар тохёолдоно. Хүдэлмэриhөө гээгдэхэ, хүдэлмэриин үедэ зайгуултаха, архидаха гэхэ мэтэ хуули бусын ушарнууд эдэ коллективүүдтэ юрын зүйл шэнги үнгэрдэг.

— Иимэ байдал юун дээрэhээ болоноб гэхэ болоо hаа, хүдэлмэришэдэй дунда ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hулаар табигданхай, — гэжэ мастер-сантехник, КПСС-эй гэшүүн М. С. Дульский шүүмжэлхы ажаглалта хэнэ.

Барилгашадай партийна эхин организаци хадаа эдэ бүгэдэ тухай hанаа сэдьхэлээ зобоохо, эдэ дутуу дундануудые усадхаха гэжэ оролдохо ёhотой байгаа. Гэхэ зуура үнэндөө иимэ юумэн үзэгдэнэгүй. Партийна эхин организаци эдэбхигүйгөөр хүдэлнэ, үйлэдбэриин ажал ябуулгада ёhотой нүлөө үзүүлжэ шаданагүй. Өөрынгөө коллективүүдэй хүдэлмэриин ябаса тухай партийна суглаан дээрэ мүртэйгөөр зүбшэн хэлсэдэггүй байна. Энэ жэлдэ оройдоол гурба дахин үйлэдбэриин хэрэг тухай асуудал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэhэн байгаа. Тиихэдээшье эдэ асуудалнуудай шиидхэлгэдэ хүнгэхэнөөр хандаhан. Тэрэнhээ боложо, суглаанай аша үрэ бодотоор харагдаhан юумэнь байхагүй. Оройдоо гурбан суглаан! Энэмнай суглаа зарлаха тухай КПСС-эй Уставай эрилтые хазагайруулhан хэрэг болоно бэшэ гү?

Зарим коммунистнуудай журамай hула байhаниинь халагламаар. Энэ дутагдалые усадхахын тула ямаршье хэмжээн абтанагүй. Зарим коммунистнууд партийна суглаандаа ерэдэггүй байха юм. КПСС-эй гэшүүд нүхэд Шестопалов, Шакуров, Тугаринов гэгшэд хүдэлмэриин үедэ зайгуултаха, архидаха аягүй ааша гаргадагынь мэдээжэ. Коммунистнууд Белобородов, Павлова, Иванов гэхэшэлэн политическэ hуралсалда ёhoop ябадаггүй байшоо.

Тоосоото үедэ партийна организаци хадаа комсомолой, профсоюзай болон ниитын бусад организацинуудай хүдэлмэрине тон хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилhэн, социалис мүрысөө муугаар эмхидхэhэн, харуулан ойлгуулха агитаци болон ханын хэблэлдэ анхаралаа hулаар табиhан гэжэ элирхэйлэгдэбэ.

Иимэ олон дутагдалнууд тухай hая болоhон барилгашадай предприятинуудай партийна эхин организациин тоосоото hунгалты[…] элирхэйлэгдэбэ. Т[…] hунгагдаhан шэнэ б[…] тарь хадаа энэ […] зэгы тобшолоя х[…] дагдана. Тиигэ[…] Партийна организ[…] ретарь нүхэр Т[…] дэлhэнэй хойшоло[…] эндэ тэмдэглэхэ […] Эдэбхи үүсхэлтэй[…] гэ ехэтэйгээр хүд[…] лэдбэриин хэрэгэй […] бэрхэтэйл ха юм […]

Хяагтын совхозой арадай хиналтын бүлэг ажахын экономико hайжаруулха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Тэрэниие совхозой экономист И. Ф. Иванов хүтэлбэрилдэг. Энэ бүлэгэйхид ажалайнгаа түсэб урилшалан табяад, тэрэнээ заатагүй дүүргэжэл hаладаг. Бүлэгэй хүдэлмэридэ олон тоото эдэбхитэд хабаададаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа): совхозой арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд И. Ф. Иванов, Ю. И. Кулик, В. В. Лоскутников болон Н. Д. Асеев гэгшэд ээлжээтэ заседанияа үнгэргэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

О

КОММУНИСТ тухай хөөрөөн

ЛЕНИНЭЙ ПАРТИИН ГЭШҮҮН

ИНГЭЖЭ КОММУНИСТ бүхэн ходол hанажа, бодожо ябадаг ха юм даа. Энэ hанал, бодол тэрэниие ажал хэрэг дээрэнь урмашуулна, олоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхадань туhална. Иван Шултумович Замбулаев эгээл ингэжэ hанажа, бодожо ябадаг Ленинэй партиин гэшүүн гээшэ гэжэ ажал хэрэгээрээ, hайн hайхан сэдьхэлээрээ бэеэ харуулна.

Нүхэр Замбулаев арбаад жэлэй коммунист, Химнын совхозой түрүү хонишон. Галуута нуурай хойто бэе ерэхэдэ энэ коммунистын харууhалдаг hүрэг хонидой бэлшэжэ ябахань харагдадаг. Иван Шултумович Замбулаев мүнөө 650 толгой эхэ хонидые адуулна. Августын 20-hоо эхилжэ, хонидынь үбэлдөө хурьгалхаар ороондо оруулагдажа байна. Иван Шултумович өөрөө техник-үрэжүүлэгшээр хүдэлнэ.

— Мүнөө жэлдэ урда жэлнүүдэйхидэ орходоо нэгэ бага оройтожо хонид ороондо оруулагдаба. Ушар юуб гэхэдэ, ган гасуурай болоhонhoo уламжалан, мал үрэжүүлэгдэхэ сагтаа хүсэд hайжараа, таргалаагүй байшоо. Августын лэ hүүлээр хонид хүсэд шадал орожо, ототой боложо эхилhэн байха юм. Мүнөө үрэжүүлгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябана,—гэжэ Иван Шултумович хөөрэнэ.

Энэ нүхэр нёдондо 100 эхэ хонин бүриhөө 94 хурьга абаа, дунда зэргээр толгой бүхэнhөөнь 3,1 килограмм ноохо хайшалжа абаhан байна. Үнгэрөөшэ үбэл хэды хүйтэн байбашье hаань, Иван Шултумович январь соо гараhан хурьгадые ехэ дааруулаагүй, бултыень шахуу тобир тарганаар түлжүүлээ. Июль hара соо хурьгадаа эхэhээнь hалгаахадань тус бүриинь шэгнүүр 18—20 килограмм болоhон шуу. Мүнөө жэлдэ, мүн хойто жэлдэшье коммунист Замбулаев дээшэлэгдэhэн социалис уялга абаа. Хойто жэлдэ харууhалха, түрүүлхэ малаа hайнаар үбэлжүүлхэ, нэгэшье толгой гарзалуулхагүй, хонин бүриhөө түл абаха гэhэн зорилготой. Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө Иван Шултумович хамсыгаа шамажа оробо. Энэ нүхэр 650 толгой хони Радна hамгантайгаа, үшөө Володя хүбүүнтэйгээ хамта харууhална.

Зун, намарай үедэ хонидоо hайса бэлшээжэ таргалуулха ёhотой гэжэ энэ хонишон hайса мэдэнэ. Тиимэ дээрэhээ үглөөнэй 5 часhаа эхилээд, үдэшын боро хараан болотор хонидоо бэлшээри дээрэнь ябуулна. Зунай халуунда хонидойнгоо хураа хадань хээрэнь орхидог hэн. Мүнөө намар болоходо отол бэлшээжэ байдаг. Саг болзор соонь уhалаад, hайса адуулаад байхадань мал юундэ таргалхагүйб даа.

«Намарай тарган табан хоногой» гэлсэдэг ха юм. Тиимэ дээрэhээ Иван Шултумович хурьгадай үбэлдөө эдихэ үбhэ бүхэли зундаа өөрөө сабшажа, hайханаар сомоо. Тиихэдэ ехэ хонидой эдихэ үбhэн хүрэхысэ бэлэдхэгдэжэ, байра дээрээ hүрилэнхэй. Концентрат бэлдэхэ, намартаа таряан болоогүй зелёнко дээрэ бэлшэхэдээ Замбулаевай хонид яhала hайнаар үбэлжэхэ аабза гэжэ совхозой зооветмэргэжэлтэд бата этигэнхэй.

— Иванай хонид хэнэйшье малhаа тобир тарган. Иимэ мал ямаршье сагта hайнаар ондо орохо, үхэл гарза байхагүй,—гэжэ Цайдамай отделениин зоотехник басаган Екатерина Бутуханова манда лаблаа hэн.

Иван Шултумович Замбулаев хонин ажалда хүдэлжэ эхилhээр 13 жэл болобо. Энэ хугасаа соо хэды олон хурьга түлжүүлээ, хэды олон центнер ноохо хайшалааб?! Хонишоноор хүдэлхэ гээшэмнай тиимэ амар хэрэг бэшэ. Иимэ ажалтай хүн хүйтэ нойтые илгангүй, амаралтын үдэр гээшые мэдэнгүй хүдэлдэг байна. Гадна харюусалга гээшэнь хэды ехэб! Тиимэ дээрэhээ хонин hүрэгые бэрхэ, ажал хүдэлмэри hайса мэдэхэ хүнүүдтэ д[…] ааб даа.

— Иван Шултумови[…] ходо, стол дээрэн[…] налнууд олон хаб[…] хонин мал үдхэх[…] hэн литература […] олон. Өөрынгөө м[…] рине дээшэлүүлхэ[…] хүн гэжэ эли м[…] шуу. Коммунист х[…] гөө урдахи мүрөө […] ёhогүй ха юм. Ай[…] боложо байнаб, ям[…] тическэ хүдэлмэри […] тэрэниие бултыень […] юумэндэ оролсоод, […] ха журамтай гээш[…] тумович иимэл ябо[…] дог.

Энэ зундаа н[…] бэлэдхэхын тула з[…] до гараба. Мүн […] тэдэнтэй хамта во[…] ралсаба. Тэрэ на[…] хэнhээшье ехые су[…] ба. 1970 ондо аба[…] зетэ, журнал захи[…] до Иван эдэбхитэй[…] сана, политинформ[…] дүтэ hууhан айлну[…] зарлаhан байха.

Иван Шултумович […] Советскэ Союзай Б[…] тиин гэшүүн гээшэ […] манай Химнын сов[…] олошорог лэ даа.

Б. ШИ[…]

Сэлэнгын аймаг.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

РЕДАКЦИИН ТООСООН

КПСС-эй Загарайн райкомой бюро дээрэ аймагай «Вперед» газетын редакциин тоосоон зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус газетэ hүүлэй үедэ аймагай политическэ болон ажахын гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ажалшадые элсүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри хэhэн байна. Совет засагай үедэ аймагай оршондо болоhон социальна болон культурна хубилалтануудые тодо hонироор, жэнхэ баримтануудтайгаар харуулжа байдаг болонхой. Гадна экономикын олон газар ажал, мал ажал эрхилхэ асуудалнуудаар материалнууд hайса толилогдоно, түрүү дүй дүршэл согсологдоно, ажалшадай гаргаhан эдэбхи үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэнэ гэжэ бюро тэмдэглэhэн байна.

Һүүлэй жэл хахадай туршада газетэдэ бэшэдэг хүнүүдэй тоо нилээд олон болоо. 1968 ондо 1432 бэшэг редакцида ороhон hаа, байгаа оной 7 hарын туршада аяар 1700 бэшэг абтаад байhан. Тематическа хуудаhанууд олоор гаргагдана, шэнэ шэнэ гаршагууд элбэг болонхой. Али бүхы асуудалаар мэдээсэлнүүд олоор хэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта КПСС-эй райкомой бюро газетын редакциин хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые элирхэйлбэ. Жэшээнь, газетэдэ шүүмжэлхы материалнууд хомор толилогдоно, зарим статьянуудай удхань балар, найруулгань hула байдаг гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Аймагай хүтэлбэрилхы тушаалтадай статьянууд газетын хуудаhануудта үсөөнөөр толилогдоно, лекторнууд, политинформаторнууд болон агитаторнууд тухай зүйлнүүд газетэдэ хомор гарадаг.

КОММУНИСТЫН ТҮРҮҮ ҮҮРГЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Хүрбын совхозой олонхи коммунистнууд ажахын үйлэдбэриин шухала шухала hалбаринууд дээрэ хүдэлжэ байдаг, түрүүд үүргэеэ hайнаар бэелүүлдэг. Совхозой 111 коммунистнуудай 97 хүниинь үйлэдбэри дээрэ сэхэ ажаллана. Тэдэнэй 75-ниинь hаалишад, хонишод, механизатор, луговодууд юм. Жэшээнь, партиин гэшүүн Б. Б. Жамбалов жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүхэнhөө 100 гаран хурьга түлжүүлжэ байдаг, ноохо хайшалжа абаха даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Коммунист Г. К. Кириков харууhалжа байhан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые хоног бүхэндэ 1000 граммаар нэмэдэг баян дүй дүршэлтэй. Механизаторнууд Б. Ванданов, В. А. Кожевников, А. М. Кожевников болон бусад ажалай үндэр бүтээсэ түйладаг. Тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаhын ороходо 8 коммунистнууд үбhэшэдэй звенонуудые толгойлжо гараhан байна.

Совхозой парткомой хүдэлмэридэ иимэ сэгнэлтэ үгэхэ зуураа, КПСС-эй Хориин райкомой бюро тэрэнэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые тодорхойлон харуулhан байна. Тэрээгээр болоходо партком болон партийна эхин организацинууд журам эбдэдэг зарим коммунистнуудта эрилтэ багаар табина. Тиигэжэ hүүлэй үедэ партийна хуули ёhондо таарахагүй ушарнууд эндэ үзэгдэдэг болонхой. Парткомой тоосоо зүбшэн хэлсээд байхадаа, партиин райкомой бюро коммунистнуудай түрүү үүргэ дээшэлүүлхые хараалhан шиидхэбэри батлан абаhан байна.

ЭКОНОМИЧЕСКА ХҮДЭЛМЭРИ—ПАРТИЙНА ХЭРЭГ

КПСС-эй Кабанскын райкомой ээлжээтэ пленум дээрэ аймагай совхозуудта эмхидхэн ябуулагдадаг экономическа хүдэлмэрине hайжаруулха талаар партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Аймагай ажахынууд hүүлэй жэлнүүдтэ экономическа үрэ дүнгүүдээ нилээд hайжаруулаа. 1965 оной байдалтай жэшэхэ болоо hаа, хүдөө ажахын валовой продукци абалга 4,5 миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 39,4 процентээр дээшэлhэн байна. Урдань гээгдэжэ ябадаг зарим hалбаринууд мүнөө ашаг[…] хой. Жэшээнь, гахайн, нугаhана[…] хартаабха тарилга олзотой hалбар[…] но. Газар болон мал ажал эрхил[…] раа. Тиигэжэ мал ажалай продук[…] ургаhан байха юм. 1963—1965 он[…] суулбал, 1966—1968 онуудта ай[…] 9.9 миллион түхэригэй хүдөө ажах[…] рэндөө үлүү ехээр тушааhан болон[…] хахад жэлэй түсэб мяха тушаалг[…] hү — 117 процент, үндэгэ — 122 пр[…] дэhэн байха юм.

Тиигэбэшье партийна зарим орг[…] хозойнгоо экономикын хүгжэлтэдэ […] гаар хандуулна гэжэ пленум тэм[…] «Шергинский» совхозhоо бэшэнни[…] хынгаа жэлые гарзатайгаар дүүрг[…] hү, овощ абалга бүришье горитой[…] байна. Малай тэжээлэй баазые бэх[…] үйлэдбэрине хямдаруулха хүдэлмэр[…] маг дотор хэгдэнэгүй. Тэрэшэлэн за[…] түргөөр түлжүүлхын тула бодото […] гүй гэжэ пленум дээрэ онсо тэмд[…] Аймагай совхозуудта экономичес[…] саашадань улам hайжаруулхаар […] рэнгы тогтоол КПСС-эй райкомой […] абаа.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

Намар уhалхада найдамтай

Намарай элдин сагта газар уhалхада ерэхэ жэлэй баян ургасын эшэ үндэhэн табигдана гээшэ. Республикын таряашадай олон жэлэй дүй дүршэл таряанай газарые хабарай тарилгын эхилхэhээ урид уhалхада ургасынь 1,5—2 дахин дээшэлдэгые гэршэлнэ. Жэшээнь, Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин таряашад энээнэй ашаар шэниисын ургаса гектарай 40—50 процент гү, али 5—6 центнерээр, ешмээнэй, обёосой ургаса гектарай 70—80 процентээр, кукурузын ургаса гектарай 40—60 центнерээр дээшэлүүлhэн байна. Тиихэдэ гэршүүхын, просын, хартаабхын, тэжээлэй ургамалнуудай, сабшалангай ургаса нилээд дээшэлээ.

Республикымнай колхоз, совхозуудай механизаторнууд таряалангаа имагтал тарилгын урда тээ уhалхые оролдодог, зайшалтай. Хэнэйшье мэдэхээр, хабартаа хаанашье уhан дуталдадаг гээшэ. Тиимэhээ газар таряалан уhалха саг унжагайрдаг. Ингэжэ тон ехэ газар уhалагдангүй үлэдэг байна. Энэ асуудалые ондоогоор шиидхэхэ арга бии. Намар уhалагдаhан таряалан, сабшалан хабарайхиhаа дутуугүй байдаг гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Энэ талаар Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станци болон республикын зарим колхоз, совхозуудта яhала олон туршалга, шэнжэлгэнүүд хэгдэжэ, намарай уhалалгын хабарайхиhаа нэгэшье дутуугүй аша үрэтэй байhые гэршэлээ. Энээниие доро үгтэhэн таблицаhаа харахада эли:

Сабшалан, таряалангай уhалагдаhан саг	Шэниисэ: газарай хүрьhэнэй таряалангай урда шииг нойтотой байhаниинь (проц.)	Шэниисэ: гектарhаа абтаhан ургаса (цент.)	Сабшалан: ногооной бултайлхада хүрьhэнэй шиигтэй байhаниинь (проц.)	Сабшалан: гектарhаа абтаhан ургаса (цент.)	Үтэгжүүлэгдэhэн сабшалан: ногооной бултайлхада хүрьhэнэй шиигтэй байhан. (проц.)	Үтэгжүүлэгдэhэн сабшалан: гектарhаа абтаhан ургаса (проц.)
1. Намартаа уhалагдаа (сентябриин 20-hоо ноябриин 10 болотор,	21,3	22,7	27,3	13,4	28,8	24,6
2. Хабарай тарилгаhаа 5 үдэр урид, сабшалан апрелиин 25-hаа майн 5 болотор уhалагдаа	22,1	23,9	29,1	14,3	29,1	25,3
3. Уhалагдаагүй	14,1	14,3	14,3	6,2	14,3	18,6

Сабшалан, таряалан уhалаагүй байхада хүрьhэндэнь шииг нойтон тон бага байна гээшэ. Тиимэhээ ургасань бирагүй. Энээн дээрэhээ намар уhалhан газар таряалангые хабартаа дахин уhалhанай хэрэггүй. Газарые намар уhалхада хабарайхиhаа нилээд ашагтайе олон жэлнүүдэй туршалга, ажаглалтанууд баримтална. Жэшээнь, намар уhалхада газар дорохи уhанай нюруу дээшэлхэгүй. Тиихэдэ хүрьhэнэй физическэ бүридэл hайжарна. Гадна намартаа газар уhалхада хорхой шумуулай үрэ, зумбараа, хулгана гэхэ мэтэ элдэб хоротон хосорон үгы болоно. Гадна бог үбhэнэй үрэhэн уhанда нороод, хүйтэндэ тэhэрэн хосорно. Үнэн дээрээ намар уhалагдаhан шэниисын газарай нэгэ дүрбэлжэн метртэ 28 бог үбhэн тоологдоно. Тиихэдэ хабар уhалхада эды шэнээн газарта 87 бог үбhэн гараhан байна. Уhалагдаагүй таряалангай нэгэ дүрбэлжэн метр дээрэ 132 эшэ бог үбhэ хаража болоно. Тиихэдэ намартаа хаа хаанагүй уhан ехэ элбэг байдаг. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ хура бороо ехээр орожо, гол горход үерлэдэг гээшэ.

Намар газар таряалангаа уhалбал, тарилгын болзорые 10—15 үдэрөөр уридшалжа болоно. Энэнь манай республикын сагай уларилай эрхэ байдалда ехэ таарамжатай. Юуб гэхэдэ, колхоз, совхозуудтамнай намартаа эртэ хүйтэржэ, орооhо таряан хүсэд эдеэшэдэггүй байна. Тиихэдэ намар уhалагдаhан сабшалангай ногоон эртэ бултайжа, адууhа малые урдаhайхиhаа хахад hараар урид эндэ бэлшээхэдэ болоно.

Тиимэhээ республикын ажахынууд эртэ таридаг орооhото болон бобово ургамалнуудайнгаа газарые намартаа хүсэд уhалха ёhотой гэжэ hанагдана. Энэ хүдэлмэрие сентябрь hарын хахадhаа октябриин 15 болотор хэжэ болоно. Энэ үедэ уhан хүрэжа эхилдэг. Тиихэдээ таряалан гү, али сабшалан дээрэ уhа хүргэжэ орой болохогүй. Шадаал hаа, уhаяа газарай хүрьhэндэ шэнгээжэ үзэхэ хэрэгтэй. Гадна уhалалгын системэнүүдтэ үбэлдэнь уhа үлөөжэ огто болохогүй. Юуб гэхэдэ, хабартаа ханаабуудые мүльhэнhөө сүлөөлхэ, сэбэрлэхэдэ ехэ гаргаша хэгдэхэ, газар уhалха ажал унжагайрха болоно.

Намар таригдаха ургамалнуудай газарые тэрэнэй шииг нойтыень, механическа бүридэлыень хараадаа абажа уhалха шухала. Хүндэ хүрьhэтэй, шииг нойто муугаар шэнгээдэг, ехэ шабартай газарта гектарай 1200—1500 кубометр уhа гаргажа болоно. Шииг нойто дунда зэргээр табидаг хүрьhэтэй шабарлиг газарта гектарай 1000—1200 кубометр уhан хүрэхэ. Харин хүнгэн хүрьhэтэй элhэлиг газарта гектарай 800—1000 кубометр уhа гаргаа hаа, яhала зохид. Газар дорохи уhанайнь хоёр метрhээ дээшэ байбал, багаар уhалха хэрэгтэй.

Намартаа үертэ абтадаггүй залаата болон бобово ургамалнуудтай сабшалан, бэлшээри[…] уhалхада таарам[…] даг сабшалан, […] уhалха болоо hаа, […] намаглиг газар бо[…] бүридэл муудаж[…] доошолходоо мага[…]

Хахалагдадаг га[…] гон буураздаагаар у[…] уhа сасаха тусхай […] уhалха хэрэгтэй. […] бэлшээринүүдые у[…] тэндэнь наг шэбхэ[…] жа уhалхада hайн[…] зарые уhалhаар 3-[…] нойлхо хэрэгтэй. […] урда тээ энээнээ […] модон катогуудые […] руулха шухала. […] бүри хуурай байба[…] лалгаhаа урид уhа[…] лэрүүлээд, шүбгэт[…] харюулхада зохид[…]

Н. […]

Буряадай х[…] туршалгын станци[…] болон сабшалан […] даагша, РСФС[…]

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

НЕВСКЭ ЗАВОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ БЭЛЭГ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). Невскэ машина бүтээлгын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэд газ дамжуулдаг үтэ соргодо хэрэглэгдэхэ хүсэтэ бүлүүр дархалжа захалаа. Геннадий Гусевай ударидадаг комсомолшууд-залуушуулай хэбшэдэй бригада машинын хэрэгсэлнүүдые шудхаха түрүүшын хэбүүдые тушааба. Энэнь В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо предприятиин коллективэй зорюулhан ажалай бэлэг болохо юм. Заводой бригада, цех, участок бүхэн машина бүтээлгэдэ хабаадажа, түсэбhөө гадуур оруулха хубита тухайдаа зүбшэн хэлсэбэ.

Тус предприяти элдэб янзын иимэ хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг юм. «Уралмаш» заводто бүтээгдэдэг, алхалан дабшадаг хүсэтэ экскаваторта табигдаhан—кабельнүүдай нэгэн болоно.

(ТАСС-ай корр.).

ЛИТВАГАЙ ПАТЕНТЫН ФОНД

ВИЛЬНЮС. (ТАСС-ай корр.): Приборнуудые автоматизацилгын ба залан хүдэлгэдэг системын хүдэлмэришэдэй бүхэсоюзна зүблөөн патентын асуудалнуудые хэлсэхын тула Литвагай ниислэлдэ hалхан болоо.

Энээндэ хабаададагшад Литвагай мэргэжэлтэдэй хүдэлмэридэ бараг сэгнэлтэ үгэбэ. Эдэнэр үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн ухаалан зохёолгын тоое түсэбтэ табан жэл соо 25 дахин нэмэгээ.

Вильнюсэй тооло[…] машинын завод тэдэ ирганнуудые хэрэглэн, автомадаар залагдан хүтэлэгдэдэг болоо. Уншадаг автомадай дэлхэй дээрэхи түрүүшын хэлэгүүдэй нэгые уралан бүтээбэ. Литвадахи патентын фондо 4 миллион үлүүтэй документнүүд сугларанхай. Эдэнь дэлхэйн 47 гүрэндэ ухаалан зохёогдоhон юумэнүүд тухай мэдээсэнэ.

ХҮЙТЭНДЭ ҺААТАДАГГҮЙ КАБЕЛЬ

ТОМСК. Томскын завод 60—65 градус хүйтэндэшье шанараа алдадаггүй электрическа кабель Заполяриин предприятинуудта эльгээбэ. Кабель бүтээлгэ промышленностьда хабатай эндэхи эрдэм шэнжэлгын институт энээниие ухаалан зохеоhон байна.

АЛТАЙН СВЕКЛО

БАРНАУЛ. Сибириин таряашадые намар ярууулна. Таряагаа хадахын хажуугаар кукуруза ба элдэб техническэ ургамалнуудые хуряаха ушартай бологдоно. Свёкло хурядаг хэдэн зуугаад комбайн саахарай плантацинуудта гараба «Белокурихинска», «Алтайска» совхозуудай оньhожоруулагдамал звенонууд хизаар дотороо түрүүлэн хуряажа захалаа. Гектар бүриhөө 200 центнер ургаса абтана.

Алтай—ороной зүүн зүгэйхи свёкло эгээн ехээр таридаг нютаг юм. Хизаарай совхоз, колхозууд мүнөө жэл 60000 гектарай свёкло хурлэжэ, бэлэдхэлэй пунктнуудта 7 миллион центнер свёкло тушааха ёhона.

(ТАСС-ай корр.).

Дагестанай АССР. Шэнэ ургасын баян таряа ашаhан машинанууд үдэр, hүнигүй Дагестанай харгынуудаар урилдана. Республикын таряа тушаан абадаг эгээл томо пунктнуудай нэгэн болохо Хасавьюртовска пунктда таряа буулгаха, ашаалха, сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри гүйсэд оньhожоруулагданхай. Эгээл мүнөө үедэ дүрбэн районуудай колхоз, совхозуудhаа 10 мянганhаа дээшэ тонно таряан абтаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ ургасын таряа ашаhан машина. Хасавьюртовска пунктда ерээд байна. ТАСС-ай фотохронико.

100 БУХЫ ...ЛХЭЙ ...ДЭНЭ

...— НАЦИОНАЛЬ... ...ЛӨӨРЭЛГЫН ...ЛӨӨНЭЙ ТУГ

...(ТАСС). Урда ...африкан үндэһэтэнэй ...секретарь Альфред Нзо ...корреспондентнүүдтэй ...«Ленинизм — дэл... ...национально-сүлөө... ...гайхамшагта туг ...мэдүүлээ. Арабуу... ...эвхинин (ОАЕ) ми... ...соведэй һаяхан бо... ...13-дахи сессидэ, ...гүрэнүүдэй ба пра... ...дай толгойлогшодой ...Альфред Нзо ...хабаадалсаа юм.

...революциин агуухэ ...стратег, СССР-тэхи ...ндулалтые гайхамшаг ...хүтэлбэриһэн ...Африка түбиин ара... ...эрхэлгын хүсэтэ хүдэ... ...зохёолнууд соо гай... ...мэргэнээр уридша... ...өөһэдыгөө сүлөөрүүл... ...колониальна арадуу... ...тон ехэ удха ша... ...һон байдаг.

...Ленинэй түрэһөөр 100 ...байндэр гансашье со... ...байндэр бэшэ юм. Ле... ...соло ба тэрэнэй һур... ...арадуудта, бүр... ...дахи бүхы дарлаг... ...адта адли дүтэ бай...

...африкынхид, Африка ...зүгэй хархис, коло... ...гүрнэдэ эсэргүү тэм... ...та дүн гарга... ...дые саашадаа эсэс... ...зама хараалжа бай... ...сэсэн һургаалаар ...һан үргэн ехэ эрхэ ...энэ хүшэр тулал... ...заагша одоо болоно гэ... ...Альфред Нзо үгэеэ

ПОЛЬШО

ВАРШАВА. (ТАСС). Энэ жэлэй һүүл багта, ерэхэ жэлэй эхеэр Поляк-совет хани барисаанай бүлгэмэй хэхэ бүхы хүдэлмэриинь В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн бэлэдхэлдэ зорюулагдаха. Сентябриин хуушаар агууехэ ойдо зорюулһан тематическа выставкэнүүд эмхидхэгдэхэ.

«Ленин Польшодо», «Ленин ба Польшын хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн», «Ленин дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй үндэһэ һуури табигша, эмхидхэлшэ мүн» г. м. темэнүүдтэй лекцинүүд, уулзалганууд, дискуссинууд Поляк-совет хани барисаанай бүлгэмөөр эмхидхэгдэхэ.

Хэдэн һонин зохёолнууд тус бүлгэмөөр хэблэлдэ бэлдэгдэбэ. «Ленин Польшо тухай, Польшын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн тухай» гэһэн В. Булатай ном тэдэнэйнь дунда бии.

ЭНЭДХЭГ

ДЕЛИ. (ТАСС). Хариана штадтахи соёлой харилсаа холбоо хүгжөөхэ Энэдхэг-совет бүлгэмэй отделени Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе баярай оршон байдалда тэмдэглэхэ гэжэ шиидхэбэ.

Ленинэй һургаалда зорюулан, семинарнууд ба суглаанууд, мүн бусад хэмжээ ябуулганууд штадай колледжнүүдтэ, һургуулинуудта үнгэргэгдэхэ сээб һайндэрэй программаар хараалагдана гэжэ «Патриот» газетэ мэдээсэбэ.

Карнал хотын бүлгэмэй нютагай отделениин конференци дээрэ иимэ тогтоол абтаа.

БЕЛЬГИ

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе һайндэрлэхэ бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, Бельгиин Намюр городто совет номуудай выставкэ нээгдэбэ.

Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта хэблэгдэһэн номуудые Бельгидэ худалдадаг «Дю монд Антье» гэжэ номой фирмээр энэ выставкэ эмхидхэгдээ. Тус выставкэ бельгиинхиние совет уран зохёолой, эрдэмэй ба политическэ литературатай танилсуулна. Зарим стенднүүдынь ород, француз хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэһэн В. И. Ленинэй зохёолнуудта зорюулагданхай. Стенднүүдэйнь нэгэн дээрэ В. И. Ленинэй портрет бии. Совет номуудай выставкэ Бельгиин зоной дунда ехэ һонирхол үүсхэнэ.

ЛИВАН

БЕЙРУТ. (ТАСС). Ливанай түрүү үзэлтэй хэблэл В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулһан материалнуудые тунхаглажа үргэлжэлһөөр.

Коминтернын II конгресс дээрэ (1920 он) аграрна асуудалаар Ленинэй хэлэһэн үгын тезисүүдые «Аль-Ахбар» гэжэ недели бүри гарадаг газетэ толилбо.

Түрүү үзэл бодол баримталдаг «Ан-Нида» газетэ Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угтуулан, «Ильичэй ажабайдал ба революционно ажал ябуулгын һургаалай жэшээ» гэһэн тусхай гаршаг доро «Ород зоной национальна омогорхол тухай» гэжэ зохёол сооһоонь эшэ татажа бэшэнэ.

МНР

УЛААН-БААТАР. Баруун Монголой Үлгы хотын түб талмай дээрэ баригдажа байгаа хоёр дабхар сагаан байшангые бүхы дээрэнь Ленинскэ кабинет болгохонь гэжэ МОНЦАМЭ агентство мэдээсэбэ.

Ходо байха энэ кабинет В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угтуулан, Баян-Үлгы аймагай арадай депутадуудай хуралай гүйсэдхэхы зүргаанай тогтоолоор бии болгогдоод, Үлгы хотын соёл, гэгээрэлэй түбүүдэй нэгэниинь болохо юм. (ТАСС).

ПЕРУ

ЛИМА. (АПН-эй корр.). Перудахи СССР-эй түрүүшын элшэн сайд Ю. В. Лебедевые хэдэн зуугаад зон шанга альга ташалгаар угтаба. Нүхэр Лебедев соёлой холбоо барисаа байгуулха Перуано-совет ассоциациин шэнэ байшан нээлгын ёһололдо бүхы совет посольствын түлөөлэгшэдтэй хамта байлсаа.

Перугай суута уран зохёолшо, поэт Хуан Риос баяр ёһололой суглаан дээрэ иигэжэ хэлэбэ: «Олон аша туһада хүртэһэнэйнгөө түлөө Ленинэй Эхэ ороной үмэнэ бүхы дэлхэйн уллгатай байһыень бултадаа мэдэнэбди. Энэнэй урда нацистнуудай зэрлиг шунахай аашануудһаа Европые абараа һэн. Эрхэ сүлөөгөө хамгаалхадань гүлмэршье һаа, эрэлхэг зоригто Кубын революцида, вьетнам арадай баатаршалга саргалгадань туһа хүргэжэ байна. Хүн түрэлтэнэй түүхын зам заагша стрэлкэ 1917 онһоо хойшо зүб тээшээ эрьелдэн хубиланхай.

ШВЕЦИ

СТОКГОЛЬМ. (АПН-эй тусхай корр). Сентябриин эхеэр Стокгольмдо нээгдэһэн уласхоорондын яармаг—«Сентэрико-Мессан» 12 хоногой туршада үргэлжэлөө.

Совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүдэй павильондо нээгдэһэн, В. И. Ленин тухай выставкэ яармагта ергиэдэй анхарал татана. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан номууд, фотоальбомууд, Ленинэй зохёолнуудай 55 томтой түгэс суглуулбари, плакадууд, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин вождиин хэлэһэн үгэтэй граммафонно пластинканууд табигданхай.

ДУЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

ШУҺААР БЭШЭГДЭҺЭН СЭРЭГШЫН ТАНГАРИГ

1941 оной май. Бэшүүрэй үргэн нэлэнхы тала дайда үнгэ бүриин сэсэг ногоогоор бүрхөөгдэн дууража, ажана тайбан зангаараа байба. Энэ үедэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй училищи амжалтатайгаар дүүргэһэн Гоша Бэшүүрэй МТС-тэ трактористаар ажаллажа, ажабайдалай амта һаял танижа байгаа һэн.

Уданшьегүй «дайн» эхилээ гэһэн һүрөөтэй дошхон үгэ залиндал буужа, амгалан тайбанаар ажаһууһан эндэхишүүлые гансата сошоон доһолгоо бэлэй. Галзуу шунахай фашистнарһаа Эхэ ороноо хамгаалхаяа нютагайнь шииираг залуу хүбүүд дариин үнэрөөр анхилһан баруунай зүг барин үдэр бүри мордожол мордожол байба. Һүүлэй һүүлдэ энэ нютагта эхэнэрнүүд, үлбэр бэетэй үбгэд, хүгшэд, үхибүүд үлэжэ, эрэшүүлэйнгээ хэжэ байһан ажалые үргэлжэлүүлжэ эхилээ бэлэй.

Гошын ажалладаг МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд үдэр, һүниие илгангүй, үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор хүдэлдэг байба. Хэсүүхэн лэ саг бэлэй. 1942 оной ноябрь һарын нэгэ үдэр Гоша ажалайнгаа һүүлээр эмээл морёор аймагай түб ерэжэ, сэрэгэй комиссарта хандан: «Намайе фронт эльгээгыт. Би комсомолой гэшүүнби. Үгэһэн лэ даабариетнай дүүргэхэ шадалтайб»,—гэжэ гүйгаа һэн. Багжагар бүдүүн бэетэй, хүйтэн харасатай сэрэгэй комиссар нилээд бодолгото болоһонойнгоо удаа:

— Гэртэшни хэд бииб?—гэжэ бадашангяар һураадхихадань;

— Эхэ,—гээд, бэшэ юушье харюусангүй, доошоо хараад зогсобо.

— ММ-да, эхэшни гансаараа байжа шадаха юм гү? Эндэ ерэхэһээ урид хөөрэлдөө хүн гүш?

— Эхэмни арсахагүй ёһотой. Абамнай, ахамни хуу бултадаа тэндэ, фронт дээрэ,—гэбэ...

Эрхүүдэхи младша командирнуудые бэлдэдэг зургаа һарын тусхай һургуули дүүргэһэн бүлэг хүбүүдэй һууһан поезд Белоруссиин Витебск хото тээшэ шэглэн түүрнэ. Һүни. Георгий Калистратовичай нойр яашье хүрэнэгүй. Байд гээд лэ сонхоор газаашаа харахадань, түрэл дайдань улам саашалжа, ямаршьеб даа тосхондохи гэрнүүдэй сонхоор сасарһан гэрэл улагад гэнэ. Угтажа ерэһэн поезднуудай утаар татан хуугайлхань таһалданагүй...

Хэдэн сүүдхэ соо ашаанай поездо һэжэрүүлжэ дүжэршэһөн эдэнэр Витебскһээ зүүлжээ 450-яад километрэй зайда оршодог нэгэ танигдаагүй багахан тосхондо хүрэжэ буубад. Эндэ, дайн дажарай гал дүлэн соо ерээд байхадаа, Гоша тэрэл хэбээрээ согтой хүхюун зандаа ябаа. Магад, гүлмэр залуудаа тиигэжэшье болоо аалам. Хэн мэдэбэ. Тэрэ оройдоол арбан юһэдэхеэ һаял гэшхээд ябаа һэм шуу.

Георгий Калистратович гурбан нүхэдтэйгөө хамта тагнуулшадай взводто тудаа һэн. Түрүүшээр тэрээндэ хүшэр хүндэ, нилээд һүрөөтэй шэнги байгаа. Теэд уданшьегүй энэ байдалдаа түргэхэн дадажа, сэдьхэлынь хатуужаа.

...Нэгэтэ тэрэнэй взвод Крымдэхи түмэр замай багахан станцида шэбээлһэн гитлеровецүүдэй хүсэ шадалыень тодорхойлоод, гэнтэ добтолжо, сүлөөлхэ гэһэн шухала даабари абаба.

Наранай орохын урдахана взводой командир младша сержант Гошые дуудажа асараад:

— Зай, мүнөө үдэшэ минэ табиһан талмайе наринаар шалгажа, харгы гаргаха болобош. Шамтай хамта хоёр хүн ошолдохо. Ахалагшань ши болохош,—гэбэ.

Тэрэ һүниндөө үглөөгүүр болотор дайсанай минэнүүдэй аюулые усадхаад, гурбуулан амжалтатайгаар бусаа бэлэй. Энэ харюусалгата даабаря саг дарыдань дүүргэһэндээ тэрэ ахалагша сержантын нэрэ зэргэтэй болоһон юм.

Үглөөнэй 6 час 30 минута. Сэрэгшэд добтолгодо зэһэнхэйнүүд захиралтын үгтэхые хүлеэнэд...

Уданшьегүй аадар мэтэ туулган һомоной эшхэрээн, үхэр буунуудай һомоной тэһэрхэ аалинамдууханаар дууража байһан энэ газарые доһолгоо бэлэй.

Иимэ тулалдаае Гоша эндэ ерэһээр үзөөгүй. Сэрэгшэд улам урагшаа дабхижал, дабхижал ябаба. Гэнтын добтолгоһоо һүрдэһэн немецүүд тогтон торонгүй сухариха баатай болоо һэн.

Энэ тулалдаанда тус взводойхид горитойхон гээлтэдэ оробошье, дайсанаа бута сохижо шадаа һэн. Тиигэжэ взводойнь олохон комсомолшууд, тэрэ тоодо Георгий Белых «Алдар солын» III шатын орденоор шагнагдаа.

Георгий Калистратович арба гара дахин тагнуулда ябажа, олохон «хэлэ» асарһан намтартай. Тэрэнэй һүүлшын тагнуул нилээд хүшэр байһан юм. Ушарынь хадаа манай сэрэгүүдэй Витебск хотые сүлөөлхэ үедэ немецүүд дүрөө үгтөөгүй, горитойхоноор тулалдаһан байна. Хоёр һарын турша дайсанай хүсэ тодорхойлхонь аргагүй хүшэр байба. «Хэлэ» асархыень сэрэгшэдые эльгээхэдэнь, бусалтагүйгөөр ошон ошодог һэн. Тиимэһээнь фашистнар шанга харуултай гэжэ тухайлагдажа, тагнуулшадай взвод эльгээгдэһэн юм.

Эдэнэрэй даабаря амжалтатайгаар дүүргэжэ бусаха замдань фашистнууд обёоржо, одоол галзуураа бэлэй. Хаа хаанагүй пулемет, автомадууд таршаганажа, аадар мэтэ туулган һомон адхаршоо һэн.

Дайсад тэдэниие хүреэлэн абаха зорилготой байгаа. Теэд энээниень тухайлһан сэрэгшэд сухарингүй, үсэд шангаар тулалдажа оробо. Гитлеровецүүдэй хорото һомонһоо взводойнь командир баатарай үхэлөөр унажа, ахалагша сержант Георгий Белых командалха болобо. Хүсөөрөө тэнсүүгүй энэ байлдаанда сэрэгшэдынь хурга даран тоолохоор үсөөржэ, одоол шахардуу байдал тохёолдоо. Эгээл энэ үедэ Георгий хүлөө хүндөөр шархаташоо һэн.

— Һүүлэй һүүлдэ гурбан хүн үлөө һэмди. Тиихэдээл комсомолойнгоо билет дээрэ иигэжэ бэшээ хүм, «Үхэтэрөө сухарихагүйб»,—гээд, тэрэ мүнөө хөөрэнэ.

Уданшьегүй ара талаһаань манай сэрэгшэдэй туһаламжа ерэжэ, дайсадые хэдэн километрэй зайда түриһэн юм.

Таба һара үлүүтэй сэрэгэй госпитальдо аргалуулаад, «Алдар солын» III шатын орден, хэдэн медальнуудые зүүнхэй Георгий Калистратович түрэл Бэшүүрээ бусажа ерээ һэн.

Мүнөө энэ нүхэрнай тэндээ модо бэлэдхэлгын пунктда жолоошоноор ажалладаг.

Үни удаан хөөрэлдэһэнэйнгөө удаа тараха дээрээ Георгий Калистратович Белых:

— Юрэдөө, мүнөө ургажа ябаа хүбүүд, басагаднай дайн дажарай хэсүү байдалые үзэнгүй амгалан тайбанаар ажаһууһай даа. Үнгэрһэн дайн хэды олон хүнэй амииһа абаа гээшэб. Иимэ юумэн бү тохёолдоһой,—гээ һэн.

Вл. ЖИГЖИТОВ.

КОМСОМОЛЬСКИЙ БИЛЕТ №9852669

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Георгий Калистратович Белых гэгшын комсомолой билет. Тус биледынь мүнөө аймагай түбэй хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейдэ ажалай, дайшалхы баатаршалгын тусхай таһагта дурасхаалай тэмдэг болгогдон хадагалагданхай.

Уран гарай шэди мэдүүлэн...

Манай Хэжэнгэ нютагай мэдээжэ алташа, мүнгэшэ дархан Цыретор-Доржи Намжилонойдо ороод, үндыжэ байһан наранай алтан туяатай үнгэ залган наадаһан элдэб уран бүтээлнүүдые һайхашаан хаража байтарни, эреэн пижамаяа үмдэһэн гэрэй эзэн болгоомжотой аалихан алхалан хажуудам ерээд:

— Айхабтар ураар хээтэй зүйл бээ, — гэжэ өөрэйнь ажалай стол дээрэ хэбтэһэн мүнгэн гааһа гартаа абаа бэлэй. Һүүлдэнь һөөлдэнгир бүдүүн хоолойгоороо: — Энээниие намай хээ гэжэ бү һана. Вишнишье шадахагүй байхадаа болохоб, — гээд, үшөө хэдэн зүйлнүүдые эрьюулэн байжа, анхаралтайгаар шэртээд:

— Батамунко Дансарунов гэжэ Сэлэнгын хүбүүн эдэнниешни хээ. Бэлигтэйл шолмо байна,—гээ һэн.

Би хожомынь Сэлэнгын аймагаар яһала ябаа хүм. Теэд элдэб шалтагаанһаа боложо, Батомунко Дабаевичтай уулзажа шадаагүйдөө халаглагшаб.

...1957 ондо Улаан-Үдэ хотодомнай тэрэл Цыретор-Доржи Намжилоной халуун хабаадалга, үүсхэлээр буряад урашуулай выставкэ болоо бэлэй. Ага Хориһоо, Түнхэн Баргажанһаа, Захаамин Хэжэнгэһээ—хаа хаанаһаа сугларһан уран гартайшуулай алтаар, мүнгөөр бүтээһэн зүйлнүүд харуулагдаа бэлэй. Суутай мэргэжэлтэдэй тобшололоор Батомунко Дансаруновта хоёрдохи һуури олгогдоо бэлэй. Тэрэнһээ хойшо уран гарта энэ хүн хэшээл оролдолгоёо бүришье эршэдхээ һэн. 1959 ондо Москвада болоһон буряад литература, искусствын хоёрдохи декадын үедэ аяар холын Сэлэнгэ нютагай хүбүүнэй уралалганууд мүн лэ үндэрөөр сэгнэгдээ юм. Өөрөө декадада хабаадаа, Москва ошоогүйшье һаа, сэдьхэлэй халуун амаршалгада, магтаалда хүртөө һэн.

— В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан арадай шэдитэ урашуулай Бүхэроссиин выставкэ энэ зун баһал нииислэл Москвада үнгэргэгдөө. Тэндэ табигдаһан минии бүтээлнүүд һайшаагдаа гэжэ дуулаад, ехэтэ баясааб,—гэжэ Батомунко Дабаевич хөөрэнэ.

...Батомунко урлалай тусхай һургуули дүүргээгүй юм. Зүгөөр лэ дүй дүршэл ехэтэй суута дархан Цыретор-Доржо Намжилоной хүтэлбэри доро дүрбэн һарын туршада Буряадай уран зураашадай холбооной дэргэдэхи мастерскойдо хүдэлһэн байна. Тиихэдээл өөрынгөө түрэлхиин шадабарние, үшөө өөрынгөө үбгэ эсэгэ Балдоржо гэжэ суутан дарханһаа халан абаһан мэргэжэлээ нарижуулһан, тэрэшэлэн алта, мүнгэнэй уралалда хэрэглэгдэдэг байһан шэнэ аргануудта һураһан юм.

Мүнөө Батомунко Дабаевич Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ түрэл колхоздоо мал ажалай талаар бухгалтераар үнинэй хүдэлдэг юм.

...Батомунко Дабаевичайда үдэшэлэн тээ, ажалай һүүлээр ерэбэб. Тэрэ уран бүтээлнүүдээ, уралалаа дэлгээд, юушьеб ехэл анхаралтайгаар шалган харана. Эсэгынгээ хажууда долоодохи класста һурадаг Бэлигтэ хүбүүниинь тонгойнхой. Харахада ехэл һонин байгаа. Гансашье һонин бэшэ, мүн гүн удхатайшье бшуу. Балдоржо гэжэ Сэлэнгын суута алташа, мүнгэшэ дарханай аша өөрөө Батомунко дархан боложо, аяар нииислэл Москва хүрэтэр суурхаа.

Харин Бэлигтэ хүбүүниинь хаана хүрэтэр суурхагша ааб? Нэрэньшье гүн удхатай байгаа бэшэ гү? Хүлеэжэ, хаража үзэхэл гүбдеэ...

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Дансарунов Бэлигтэ хүбүүнтээ шэнэ бүтээл түгэсхэжэ һууна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

...РГ ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭ

Элдэб партинуудай дунда хёмороон хурсадана **Фон Тадденай тала баригшад эдэбхиеэ үргэдхэнэ** **Германиин коммунис парти тэмсэлдэ бэлдэнэ**

...городууд болон ...дай гэр байшангуу... ...ашаанууд, яаралтай... ...һэн самбарнууд дээ... ...дэ хэдэн зуу мян... ...лозунгнууд, сонос... ...ай. Энэ хадаа бун... ...мент) сентябриин ...һунгалтын болохоёо ... Гол политическэ ...ударидагшад мүнөө ...гүй шахуу. Тэдэ... ...-ябажа, һунгал... ...үгэнүүдые үдэрэй ...дахин хэлэнэ. ...тухай, зүгөөр ...ар хэлэнэ: өөһэдын... ...«амжалтануудые» ...харуулна, полити... ...лэгшэдөө муушаа... ...Тиихэдээ ямар... ...хэрэглэхэһээ сээр... ...», «зэрлиг хүн», ...үгэнүүд һунгал... ...зүрилдөө зүршэлдөө... ...хэрэглэгдэдэг байна

...тэмсэлэй түгэсхэлэй ...дэгэй ёһоор, «ха... ...политическэ партинуу... ...густын эсэсһээ һун... ...зүрилдөөн эгээн ...һэн байна. Урда ...ушар байдал мү... ...урда тээхи кампа... ...Засагай түлөө ...хоёр томо политическэ парти һунгалтада гол зүбшэлдэгшэд болохоһоо гадна, харин правительственна коалициин талаар эбсэгшэд боложо анха түрүүнээ ябуулга хэнэ. Урда тээнь социал-демокрадууд оппозициин түлөөлэгшэд боложо, һунгалтын урда тээхи тэмсэл хододоо хэдэг байһан юм. Правительство дотор харилсаа холбоо байгуулга һунгуулиин кампание шадаал һаа богонихон саг соо үнгэргэхын тулада ямарааршьеб үгээ ойлголсохыень социал-демокрадуудые болон христианска демокрадуудые баадхаһан байна. Тиигээгүй һаа правительство удаан саг соо ябуулга хэхэ шадабаря алдаха гэжэ коалицида орогшод түбэгшөөһэн байна.

Орон дотор, илангаяа дотоодын политикын талаар баруун тээшээ хүгжэлтын ехээр боложо байһан эрхэ байдалда мүнөөнэй һунгалта болохоёо байна. Шэнэ түхэлэй нацис аюулай ехэ болоһон, хатуу шанга онсо хуулинуудые баталан абаһан, ажалшадай эрхэ ба сүлөөдэ хархис хүсэнүүдэй добтолжо байһан ушар иимэ хүгжэлтын онсо шэнжэнүүдынь болоно гээшэ. Тиихэтэй хамта орон дотор демократическа оппозици зэргэ ургажа байнхай. Тэрэнэй гол хүсэниинь хэдэхэн һарын урда тээ байгуулагдаһан Германиин Коммунис парти болоно.

Мүноо Бундестагта түлөөлэгдэһэн гурбан политическэ парти—ХДС—ХСС, СДПГ ба СВДП һунгалтын урда тээ өөһэдыгөө һайрхан харуулхын тулада олон митингнүүдые үнгэргэжэ, ойрын жэлнүүдтэ бэелүүлхэ программа болон зорилгонуудаа найруулан хэлэһэн байна. Томо капиталай парти болгшо ХДС—ХСС хуушанайнгаа «шалгагдамал» уряатайгаар һунгалтада хабаадахань. Энэ уряань Аденауэрай гаргаһан уряа байна бшуу. Харин христианска демокрадуудай һунгалтын урда тээхи стратегүүд эдэ уряануудые тэрэ гэһэн сагһаа хойшо хубилһан эрхэ байдалда тааралдуулха зэргэтэй болоһон байна. Зүгөөр удхань хуушаараа үлөө. Ямаршье шэнэдхэлгэнүүд гү,' али хубилалтануудһаа ехээр айдаг хара амяа харагшадай дэмжэлгэ хүлеэхээр христианска демокрадууд найдадаг байха юм.

ХДС—ХСС-эй һунгалтын урда тээхи программа НАТО гэжэ сэрэгэй бүлэглэлые шангадхаха, бундесверые улам ехэ хүсэтэй болгохо эрилтэ табина. Эдэ милитарис уряануудаа «коммунис аюул» тухай, «Зүүн зүгһөө тохёолдодог аюул» тухай юрын шашалдаагаар зүбтүүлхые оролдоно. Һунгагшадай дуу олоор абахые эрмэлзэдэг ХДС—ХСС-эй хүтэлбэрилэгшэд «эб найрамдалые хүсэдэг» тухайгаа тангариглан найдуулна. Гэбэшье үндэһэ баримтагүй баталамжануудынь бодото байдалтай оройдоошье тааралданагүй. Тэдэнэр Европодо тогтоһон мүнөөнэй гүрэнэй хилэнүүдые мэдэрхэһээ, Германиин Демократическа Республикые мэдэрхэһээ арсана, ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй тухай договорто гараа табинагүй.

«Гарцбургска фронтын» (Веймарска Германиин хархис хүсэнүүдтэй гитлеровскэ фашистнуудай байгуулһан холбоон) шэнээр байгуулагдаха шэнжэ тэмдэгэй орон дотор бүри элеэр харагдадаг боложо байһан ушар ФРГ-гэй демократическа олониитын һанаа сэдьхэлые улам ехээр зобооно. Хархис хүсэнүүдэй энэ фронтын түрүүшын үзэгдэл гэхэдэ, ФРГ-гэй шэнэ президентын һунгагдахада энэ оной мартда федеральна суглаан дээрэ ХДС—ХСС ба шэнэ түхэлэй нацис национал-демократическа парти (НДП) хамтадаа дуугаа үгэһэн байна.

Боннско министр Штраус түрүүтэй ХСС партида шэнэ түхэлэй нацистнууд илангаяа ехээр талархадаг. Энээн тухай НДП-гэй фюрер Адольф фон Тадден Оппенхаймда болоһон пресс-конференци дээрэ өөрөө хэлэһэн тушаа тэрэ хэлэһэн байха юм. ГДР-ые мэдэрхэгүй, атомна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй тухай договорто гар табихагүй ба «ёһо гурим һэргээхэ» һанаашалгын талаар хоёр партиин хараа бодолой аб адли байһан тушаа тэрэ хэлэһэн байха юм. НДП «хэдэн олон асуудалнуудаар ХСС-эй дэмжэлгые» хүлеэнэ гээд шэнэ түхэлэй нацистнуудай толгойлогшо элитээр мэдүүлһэн байгаа. Болохоёо байгаа һунгалтаар боннско бундестагта мүнөө оролсохо гээшэ шэнэ түхэлэй нацистнуудай гол зорилгонь болоно. Тиихэдээ хуушанай гитлеровскэ онол аргануудые тэдэнэр хэрэглэнэ. Коммунизмда эсэргүү шууяа һүжэроолгэ, убайгүй муухай хуурмаг идхалга ба хэтэрмэ национализм НДП-гэй һунгалтын урда тээхи кампаниин үндэһэ һууринь болоно. Урдань гитлеровскэ фашистнуудые үмөөрэгшэд шэнги мүноэ тадденовецүүдые дэмжэдэг баяшуул бии байшоо. Партиимнай һунгалтын урда тээхи фонд 10 миллион үлүүтэй марка болоно гэжэ НДП-гэй удмарша өөрөө мэдэрээ.

Бонско правительствын хүтэлбэрилэгшэд, Баруун Германиин засагаархид хамаагүй бодол баримталхаһаа гадна, харин шэнэ түхэлэй фашистнуудай һунгалтын урда тээхи кампанида элитээр туһалһан байна. НДП «шэнэ түхэлэй нацис парти бэшэ юм» гэжэ мэдүүлхэдээ, канцлер Кизингер тэдэниие сагааруулан һайшааһан болоно бшуу. Канцлер хадаа олониитые худхуулхые оролдоно. Жэшээлхэдэ, бундестагта НДП-һээ дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай спигсогүүд соо 1933 ондо Германида фашистнуудай засагаа абахын бүри урда тээ гитлеровскэ партиин зэргэдэ байһан 30 шахуу хүн бии гэжэ канцлер сохом мэдэдэг байгаа ёһотой. Һунгалтын урда тээхи суглаануудаа үнгэргэхынь тулада городуудай томо томо залнуудые засагаархид шэнэ түхэлэй нацистнуудай мэдэлдэ үгэдэг байна. Шэнэ түхэлэй нацис тахалда эсэргүүсэн демократическа олониитын хэдэг митингнүүд болон демонстрацинууд хоригдоһон байха юм. Баруун Германиин телевиденеэр үгэ хэлэжэ, НДП-гэй һунгалтын урда тээхи программые найруулан хэлэхэ арга боломжо фон Тадденда һунгалтын болохоһоо хоёр недели урид олгогдоһон байха юм.

Социал-демократическа партиин һунгалтын урда тээхи кампаниин олон аргануд урда тээнь оппозицида байхадаа тэрэнэй хэрэглэгдэгтэ орходоо нилээд ондоо болонхой. Социал-демокрадууд «правительственна харюусалгатай» байха «шадабарияа» харуулхын тулада гол оролдолгоёо гаргана. 1966 ондо ХДС—ХСС-тэй правительственна коалицида оролсоһоноо СДПГ-эй ударидагшад юугээр зүбтүүлнэб гэхэдэ, энэнь бэрхэшээлнүүдтэ оролгоһоо оронние аршалаа гэжэ хэлэдэг байна. Яаралтайгаар зэбсэгжэлгын хэгдэжэл байһаар түбэгшөөдэг үргэн олон һунгагшадайнгаа һанамжые СДПГ-эй хүтэлбэрилэгшэд хараалдаа абалсаха блатай болоно. Тиимэһээ социал-демократическа ударидагшад Европодо хамтаараа аюулгүй байдал сахиха эмхи байгуулхые, социалис оронуудтай харилсаагаа һайжаруулхые оролдонобди гэжэ өөһэдыгөө харуулхые эрмэлзэнэ.

«Демократическа дэбжэлтын ябуулга» (АДП) гэжэ һунгуулиин холбоондо нэгэдэһэн ФРГ-эй демократическа партинууд ба организацинууд угаа хүндэ хүшэр эрхэ байдалда һунгалтын урда тээхи тэмсэл хэжэ байнхай. Германиин Коммунис партиин оролсодог АДП-дэ ороной бүхы хархис этэгээдүүд, тэрэшэлэн СДПГ-эй ударидагшад нэгэдэмэл фронтоор эсэргүүсэн ороно. Холбооной абажа байһан һунгалтын урда тээхи бүхы хэмжээ ябуулганууд тухай буржуазна хэблэл оройдоошье бэшэнэгүй. Энэ холбооё һунгагшадай хараһаар байтар муушалжа ороно. НДП-гэй һунгалтын урда тээхи плакадууд хуулажа хаягдана, дээрэнь харата муухай, хардалга гүрдэлгын тэмдэгүүд хэгдэнэ.

Угаа ехэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, Баруун Германиин демократическа хүсэнүүд һунгалтын урда тээхи тэмсэлые эрэлхэг зоригтойгоор, үсэд шангаар хэнэ. ФРГ-гэй мүнөөнэй политическэ хараа шугамые үндэһөөрнь хубилгаха, гүрэнние болон общественные демократическа ёһоор шэнэдхэхэ ябадалые соһэдынгоо гол зорилго болгон тэдэнэр табина. Энэ хадаа немецкэ газар дээрэ дайнай хэзээдэшье дахяад эхилхээр бэшэ байха гол нүхэсэл болоно гэжэ тэдэнэр тоолоно.

Ю. БОРИСОВ,
ТАСС-ай корреспондент

Бонн, 1969 оной сентябрь.

ПОВЕСТЬҺОО ХЭҺЭГ

Ц-Д. Хамаев

ЖАЛСААДАЙ

Цырен-Дондог Хамаев үхибүүдтэ зорюулһан повесть, рассказуудай ном бэшэжэ дүүргээд, мүнөө хэблүүлхээр бэлдэнхэй. Жалсаадай гэжэ повесть соогоо дайнай үеын хүшэр хүндэ сагта һургуулиин үхибүүдэй нютагайнгаа колхоздо хайшан гэжэ туһалдаг байһан тухай автор зураглана. Тэдэнэр ажабайдалай халуун шулуу сагһаа урид «долёолсожо», олон юумэ ойлгохо, мэдэхэ болоно. Повестиин нэгэ хэһэгые уншагшадай һонорто дурадханабди.

Хабарай тарилгада орохын урдахана ород хэлэнэй багша, фронтһоо шархатаад бусаһан Бадма Базарович Базаровые райком дуудажа, «Шэнэ зам» колхозой түрүүлэгшын уялга даажа абахыень дурадхаа һэн. Арсаһан лэ байгаа ха, теэд тэрээнһээнь урэ гараагүй хэбэртэйгээр хэлсэдэг. Хүндэ хабарай болохые мэдэһэн аймагай хүтэлбэрилэгшэд «Шэнэ зам» колхоз урагшань татахаар хүниие олохо гэлсэһэн байгаа. Һүүлэй үедэ Бадма Базарович дээрэ тогтоо һэн хаш. Хүнгэн тэргэдэ мори оруулһан шэнэ түрүүлэгшэ бүхэли үдэр урагша хойшоо гүйлгэжэ, хэрэгээ бүтээдэг болобо. Һургуулиин үхибүүд, илангаяа зургаадахи классайхид, багшанар Бадма Базаровичаяа яашье табиха дурагүй байгаа бэлэй. Теэд тэдэнэй дураар бэшэ юумые яахабши даа...

Ехэнхи газараа анзаһаар хахалдаг байгаа. Хүмууд, аргамжаһаа эхилээд, һайн морид хүрэтэрөө тарилгадаа ороходонь дуталдаба. Хахалһан газараа тэрэ доронь борнойлжо, хүрьһэлэйнь ниигээ табяагүйдэ орооһоёо тариха хэрэгтэй һэн. Газар хахалхаяа зон шадалаараа гараба. Тиихэдэ борной шэрэхэ хүнүүд олдожо үгэбэгүй. Бадма Базарович 7-дохи, 6-дахи классуудай һайнаар һурадаг арбаад гаран һурагшадые борной шэрүүлхэеэ эрибэ. Тэдэнэй тоодо Жалсаадай оролсоо һэн.

Үндэр буурал морин дээрэ хэсылдэн һуугаад, түмэр борной шэрэнхэй, шанха хойшоо зүдхүүлэн ябана. Үглөөнһөө хойшо ото хүдэлһэн буурална эсэжэ эхилээ. Тээ ябад гүүлээд лэ байлгажа, аминь даруулна, хүлһыень сэлмээнэ. Зүүн добын хахалагдаһан газарые гурбан хүбүүд үглөөнһөө хойшо борнойлжо байна. Үглөөгүүр татаһан загуунаа Жалсаадай дүүргэхэ болонхой. Тээ зүүн тээхэнэнь Доржо татаһан загуунаа дүүргэхэ гэжэ оролдоно. Бадма Базарович үглөөгүүр үхибүүдтэ газарыень хэмжэжэ үгөөд:

— Үдэшэ болотор энээнээ дүүргэбэл, хубитаяа үлүүлээбди гэжэ мэдээрэйгты,— гээ һэн.

Эдэнэр гурбадахи үдэрөө Зүүн дободо борнойлжо байна.

Полиин заха гараһаар лэ үлдэһэн морининь хуурай хагда зулгаахаяа доошоо тонгойн, хазаарайнгаа жолоо шангаагаад һаланагүй.

«Урагшаа нэгэ гарахада, татаһан загуун дүүрэхэнь, мориёо бага саһа амаруулха, эдеэлүүлхээр болоо», —гэжэ һанаад, Жалсаадай мориёо амгайгшалжа, борнойнгоо түмэр шүдые ородонь харуулаад, аргал, хагда суглуулжа, гал түлеэд, дүрбэн тээһээнь нугалжа, хабтаһан түмэр дээрэ орооһо хууража эдибэ. Жалсаадайн гал түлихые Доржо харажархёод, мориёо хагданда баһа табижа, гүйдэлөөрөө ерэбэ.

— Үлөөгөөрэй!— гэжэ холоһоо хашхарба.

— Хаанаһаа иимэ арга һанажархёо гээшэбши? Би ухаандааш оруулаагүй байгааб,—шорой болошоһон нюдэеэ нюхаад, хуурһан орооһо харахадаа, Доржо шүлһэеэ татаба.

— Шоймпол абгам хээрэ ороoһо хуурaжа эдижэ байгаарай гэжэ үгөө һэн.

— Дархан хүнш ондоол да-а. Нэгэ арга һанажа ядахагүй,—гээд Доржо:—Бай, бай. Галууд бэшэ аабза,—Урагшаа үлын байжа, ушжалдаһан үүлэнэй доогуур нюдэндөө торгоохо юумэ бэдэрбэ. Һүрэг галуунууд холуур, талын гурбан нуур хараад ниидэжэ ябаба.

— Жалсаадай, үнөөхи бууш ганзагадаа гү?

— Полиин урда захада орхижорхёо һэм.

— Абаад ябышгүй, гэнтэ дээхэнүүршни гаража болохол. Үсэгэлдэр боро хараанаар Бадма Базарович һүрэг галуудай дээгүүрээ гарахадань хоёр буудахадаа, аяар табан галуу унагаажархёо гэлсэнэ. Баруун добынхид галуунай шүлэ садатараал уугаа хаш.

Гэдэһээ үлдэһэн Жалсаадай Доржын энэ хөөрөө шагнахадаа, мяха эдиһэйб гэжэ һанашаба. Мяханай шүлэ үнинэйшье уугаагүй. Һаянай гашуун хилээмэ, хуураһан ороoһо ехээр эдиһэнһээ шаранииинь бусалхадал гэдэг болоо. Халуун ороoһо хоёр альган соогоо һамаржа хүргөөд хор-хор жажалжа һууһан Жалсаадай:

— Тиимэ бэлэн юумэн хаана байхань да-а,—гэбэ.

— Аза болоходоо болохол,—гэжэ Доржо өөрынхеэ хэлээд һаланагүй.

— Болоһон сагаараа болоно aаб да-а. Доржо, энээнээ дүүргээд, үшөө загуун татаха гүбди?—гээд, Жалсаадай газарта өөдөө хаража хэбтээд асууба.

— Ши һалгаагаа ха юмши. Биш үшөө хоёр тойрохолби. Тэрэ болотор наран орохол ха даа.

— Тиигээ һаа, шинии дүүргэтэр загуун татуужам даа,—гэбэ Жалсаадай.

— Жалсаадай, борной шэрэжэ ябахадаа юун тухай бодонош,—гээд хаа-яа Доржо нүхэдһөө гэнтэ асуужархидаг зантай һэн.

— Би гү,—гээд, Жалсаадай хоёр гараа тархи дороо хэбэ.—Манайхидуул мүнөө мүнөө хэр дайлалдажа байна хаб?—гэжэ һанадагби.

— Манайхидуул немецүүдые хяа сохижо эхилбэ гэлсээ һэн. Манайхидуул диилэхэл даа, а-һа-а. Жалсаадай,—гээд, Доржо Жалсаадайн хажууда ерэжэ һууба.

— Диилэнгүй яахань даа. «Нохойн дуун ойротоо»,—гэжэ абынгаа хэлээшые дабтаад: «Бүхы дэлхэйн зон бидэн тээшэ байна ха юм. Гитлер муухайл алууршa, хободог шунахай хүн ха даа,—гэжэ хэлэхэ зуураа, Жалсаадай: «Хэрбээ Гитлерэй дайгаар ороогүй һаань, хүнүүд алуулхашгүй, абамни... Чимитсуушье эсэгэгүй үлэхэ үгы һэн»—гээд дотороо шэбшэнэ. Доржынгоо хамсыһаань угзархада солоохой орожо, тугаарайнгаа тамирта ерэбэ.

— Бадма Базарович бшибы. Жалсаадай, бодоёл. Моридоо табижархёод, унтажа байна гэжэ һанаха.

— Али?—гээд, Жалсаадай сошоһондол үндыбэ.

Халзан хээрэ хатарһаар дүтэлбэ. Түрүүлэгшэ гансааран бэшэ. Хажуудаа хүнтэй. Ойртон гэхэдээ, Чимитсуу болошобо.

— Та хеёр таабаряа таалсаа гүт?—гэжэ Бадма Базарович шогтойгоор асууба:

— Моридоо багахан амаруулаабди даа,—гэбэ Доржонь.

— О-о, загуунаа һалгаагаа бшуут. Молодцы,—гээд, Бадма Базарович нюдөө ялалзуулна.

— Үглөөдэр хахад үдэр болотор борнойлхот. Тиигээд таанарые һэлгэхэ. Нүгөөдэр, понедельнигтэ һургуулидаа ошохот. Ойлгоо гүт?

— Ойлгоо, ойлгоо,—гэжэ хоюулан нэгэн доро харюусаба.

— Чимитсуу таанарта хүнэһэ асараа. Амаралта хадань, үглөөдэр болотор ябалсахам гэнэ. Бадма Базарович, манайнгаа борнойлходо ороoһымнайш хуурaжа үгэхэдэнь хэвэг,—гээд Доржо сагаан шүдэдөө сайбалзуулан энеэбхилээд:

— Бадма Базарович, үсэгэлдэр та табан галуу унагаагаа аабзат?—гэжэ асууба.

— Дуулдаадхёобы. Дайралдахадань шабхадажархёо һэм даа. Үни шүлэн болошоо,—гэнэ.

— Жалсаадай буутайл. Жалсаадай бидэ хоёрто дайралданагүйл,—гэбэ Доржо.

Юундэ хэлэбэш гэһэндэл, Жалсаадай Доржо тээшэ дурагүйгөөр хараад абаба.

— Жалсаадай, буудажа шадаха гүш?

— Бадма Базарович, хониной байрын баруун тээ гурба дахин сагаалса буудажа үзөө һэлби,—гэбэ.

— Хэдыдэхи халибрайб?

— Арбан зургаадахи. Ганса һурэдэг. Түрүүн хэды дахин аараа һэн Жэбэрһэн байгаа. Һүнэй машинын тоһоор тоһодоходом, мүнөө болёо,—гэжэ хэлээд, Жалсаадай хүхюунизэг болоодхибо.

— Бууш алим?

— Полиин урда захада орхижорхёоб.

— Зай, хэр мэргэн буудадаг хүн аабши. Миниихеэр буудаад үзэл даа,—гээд Бадма Базарович тохом дороһоо хоёр һурэдэгөө гаргаба.

Жалсаадай түрүүшээр этигэжэ ядаба. Зорёолбо гү? Үгы. Бадма Базарович тэргэһээ буужа, хоёр һурэдэгөө үбдэгэлдин нугалаад, патронуудые хэбэ. Үнэн буудаха болоходоо, Жалсаадайн зориг мохоходол гэшэбэ.

— Айнагүй аабзаш даа?

— Үгы.

— Зай, тиигэбэл ерыш даа. Энэ тэргэ дээрэ табяад бууда.

Табагай шэнээн үхэрэй хатаһан шабааһа олоод, Доржо сагаалса болгожо табихаяа гүйжэ ошобо. Чимитсуу холошог зайлаад, хоёр шэхэеэ бүглэбэ. Шэхэеэ хургаараа таглаад, амаяа ангайшоод зогсоһон Доржые харахадаа, Бадма Базарович эльгэ хаташаба.

«Мосфильм» студида «Советскэ Союзай элшэн сайд» гэһэн уран һайханай фильм буулгагдажа байна. Сценаркиень А болон П. Тур гэгшэд бэшээ. Фильмые Георгий Натансон найруулан табина. Главна операторынь Владимир Николаев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фильм буулгагдажа байна. Манай гүрэнэй элшэн сайд Елена Николаевна Кольцовагай ролине СССР-эй арадай артистка Юлия Борисова, швед промышленник Хельмерэй ролине артист Гунар Цилинский, графиня Рунге гэгшын ролине Ада Лундкер гүйсэдхэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

„Үбгэжөөл ба далай"

Эрнест Хемингуэй... Оюун бэлигтэ американ уран зохёолшын нэрэ уншагшадта танил aаб даа. Тиимэһээ тэрэнэй «Үбгэжөөл ба далай» гэжэ туужын оршуулгые буряад уншагшад һонирхон угтаха аабза.

Туужын өөрсэ янзын маягтай хэлэн буряад дээрэ яһала гараа гэжэ һанагдана. Оршуулагшань—Владимир Намсараев.

—●—

„Буряадай АССР"

«Буряадай АССР» гэжэ ном мүнөө хэблэлһээ һаяхан гаража, номой магазинуудта оробо. Тус ном соо манай республикын аймагууд, сомон зүблэлнүүд, тосхон ба һуурингууд тухай тобшо мэдээнүүд угтэнхэй. Түрэл республикынгаа географиие шудалагшадта энэ ном баһал туһатай байха

Энэ номые абажа уншыт, нүхэд!

—●—

„Оюун бэлигэй шанаржалгын шатанууд"

Ород хэлэн дээрэ бэшэдэг галуу уран зохёолшо Владимир Митыповэй туужануудай түрүүшын согсолбори барлагдан гараба Тэрэнь «Оюун бэлигэй шанаржалгын шатанууд» гэжэ нэрэтэй.

Ц. ЦЫРЕНОВА.

ХОЁРДОХИЁО АЛДАБА

Волго мүрэнэй эрье руу аяншалһан «Сэлэнгэ» ... гүй ябана гэһэн мэдээсэлнүүд хойно хойно ... 19-дэ Саратов хотын «Сокол» командада 0:1 ... үбаень Куйбышевай «Металлургтай» наадахада ... данайнь тоо 1:2. Тиин манай «Сэлэнгэ» ... доошоо тогтуурингүй һолжоржо ябана гэж... хань хотодо нэгэ уулзалга үнгэргөөд, «Сэлэнгэ»...

ШАТАР

АРБА НЭГЭДЭХИ...

МОСКВА, сентябриин 22. СССР-эй шатараар түрүү... лөө чемпионадай 11-дэхи тур болобо. ... А. Зайцев Балашовые шүүгээ. Купрейчик Штейнде... Аверкин — Лутиков, Полугаевский — Холмов, ... зон—Гуфельд, И. Зайцев—Смыслов гэгшэд... Петросян — Васюков, Фурман — Тайманов болон ... гэгшэдэй партинууд хойшолуулагдаа. Тукмаков...

„АЙЛ БҮХЭНДЭ—ГАЗЕТЭ" ГЭҺЭН КОНКУРС

1970 ондо „Буряад үнэн" газетэ уншагшадта үргэнөөр захюулхын түлөө конкурсын гурим

Конкурсдо хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэд, почтальонууд, хэлхеэ холбооной отделениинүүдэй болон «Союзпечатиин» аймагай агентствэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаха эрхэтэй.

«Буряад үнэн» газетэ олоор тaрааһан хүнүүдые урмашуулхын тула иимэ шан тогтооxo:

25 ТҮХЭРИГЭЙ 6 ШАН (НЭГЭДЭХИ). Нэгэниинь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдэ, нэгэниинь—хэлхеэ холбооной отделениин начальнигта, хоёрынь — почтальонуудта, хоёрынь—хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэдтэ.

20 ТҮХЭРИГЭЙ 12 ШАН (ХОЁРДОХИ). Хоёрынь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдтэ, хоёрынь—хэлхеэ холбооной отделениин начальнигуудта, дүрбэниинь—почтальонуудта, дүрбэниинь—хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэдтэ.

15 ТҮХЭРИГЭЙ 20 ШАН (ГУРБАДАХИ). Хоёрынь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдтэ, хоёрынь—хэлхеэ холбооной отделениин начальнигуудта, наймаининь—почтальонуудта, наймаининь—хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэдтэ.

Ямар хүнүүд шан абаха эрхэтэйб гэхэдэ:

1. Өөрынгөө участок дээрэ 75 хэһэгһээ үсөөн бэшэ «Буряад үнэн» газетэ захюулһан почтальон, 150-һаа үсөөн бэшэ хэһэг захюулһан хэлхеэ холбооной отделениин начальник;

2. 80 хэһэгһээ үсөөн бэшэ «Буряад үнэн» газетэ тарааһан ниитын түлөөлэгшэд;

3. Нёдондонойнгоо захилые 20 процентээр үлүү гаргаһан «Союзпечатиин» аймагай агентствын начальнигта—нэгэдэхи шан, 15 процентээр үлүү гаргаашадань—хоёрдохи шан, 10 процентээр үлүү гаргаашадань—гурбадахи шан үгтэхэ.

АЖАГЛАЛТА. Жэлэй гү, али адагынь хахад жэлэй болзороор «Буряад үнэн» газетэ захюулһан ниитын түлөөлэгшэд, почтальонууд, хэлхеэ холбооной отделениин ба «Союзпечатиин» аймагай агентствын хүдэлмэрилэгшэд шан абаха эрхэтэй. Хахад жэлһээ доошо болзороор захилай хэгдэһэн байгаа һаань, шан үгтэхэгүй.

ХИЛЫН ΣААНАҺАА — РАДИО, ТЕЛЕФОН, ТЕЛЕГРАФ

КУБЫН КОМПАРТИИН ЦК-ГАЙ ПОЛИТБЮРОГОЙ ШИИДХЭБЭРИ

ГАВАНА. (ТАСС). Гайхамшагта үдэртэ — В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхын тулада комисси байгуулха гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюро шиидхээ. Компартиин ЦК-гай гэшүүн Хесус Монтане комиссиие толгойлхо юм. Кубын Наукануудай академиин, Кубино-совет хани барисаанай ассоциациин, ороной профсоюзай болон ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд комиссиин составта орохо юм.

Фам Ван Ба пресс-конференци хэбэ

ПАРИЖ. (ТАСС). ТАСС-ай корр. Ю. Бабаянц игэжэ дамжуулна:

Урда-Вьетнамай асуудалнуудые гурим шуулха талаар США-гай правительствын хараа бодол тушаа правительственна мэдүүлгые Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын революционно правительствын информационно бюрогой директор Фам Ван Ба сентябриин 23-да болоһон пресс-конференци дээрэ уншаа. ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ США-гай президентын хэлэһэн үгэдэ харюу болгогдожо, тус мэдүүлгэ сентябриин 20-до хэгдэһэн байха юм.

США-гай правительствын «амгалан һонной шэнэ үүсхэл» гэжэ мэдүүлгэ соо Урда Вьетнамһаа үсөөхэн тоото сэрэгүүдые гаргахаар хараалаһай. Энэ мэдүүлгэ дэлхэйн олониитые хүдхүүлнэ. Вьетнамай асуудал шиидхэлгэ орёо бэрхэтэй болгохо гэһэн ээлжээтэ мэхэ гохо болоно гэжэ тоологдоно. США «али али талаһаа» буулта хэхэ эрилтээ нэтэрүүгээр табидаг, эзэрхэг түримхэй ябуулгануудаа болюулхын тулада баһал эрилтэнүүдые хэдэг зангаараа. Урда Вьетнамай хүн зон эб найрамдалые үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ, зүгөөр энэ эб найрамдал Урда Вьетнамай бэеэ дааһан байдалда, эрхэ сүлөөдэ үндэһэлхэ зэргэтэй гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Урда Вьетнамай Республикын Националь сүлөөрэлгын фронтын ба Саг зуурын революционно правительствын 10 пункт Вьетнамай асуудал эгээн лэ зүбөөр шиидхэхэ ябадал хараална гээд журналистнуудай асуудалнуудта харюусахадаа, Фам Ван Ба заагаа.

Вьетнам тушаа Парижда болжо байһан дүрбэн талын зүблөөнэй президент Никсоной мэдүүлгэ хэһэнэй һүүлээр хэр урагшатай байха тухай тогтоходоо, Фам Ван Ба игэжэ заагаа. Хэлсээнэй саашадаа урагшатай байгаагүй һаань, тэрэнэй түлөө харюусалгые американ правительство хүсэдөөр дааха болоно.

АРАДАЙ СҮЛӨӨРЭЛГЫН ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДЭЙ КОМАНДОВАНИИН КОММЮНИКЕ

ХАНОЙ. (ТАСС). Энэ оной августын 1-һээ сентябриин 15 хүрэтэр — 45 хоногой турша соо — Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай 65 мянган солдат ба офицерые, тэрэ тоодо 25 мянган американ сэрэгэй алба хэгшэдые хүлһөөнь буулгаа, 795 самолёт ба вертолёт буудажа унагаагаа, гэмтээгээ, 2600 сэрэгэй машина, тэрэ тоодо 1450 танк ба бронетранспортёр усадхаа, 178 сэрэгэй судна болон катер үһанда шэнгээгээ, галдаа, 280 томо буу ба миномёт усадхаа, 80 сэрэгэй склад тэһэлээ.

Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин коммюнике соо эдэ мэдээнүүд дурдагдаһан байна. Коммюникее «Освобождение» гэжэ хэблэлэй агентство дамжуулһан байна.

Энэ намарай добтолгын кампаниин үедэ Урда Вьетнамай патриодууд 40 город ба провинциин центртэ американо-сайгон сэрэгүүдэй ээлжэ байһан газарнуудта, дайсанай сэрэгэй 60 томо частьнуудай командна пунктнуудта, 30 гаран аэродромдо, шухала удха шанартай харгы замуудта сохилтонуудые хэһэн байна.

Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд шанга сохилтонуудые хэхэ, удаан саг соо тэмсэхэ хүсэд арга боломжотой, бүрин илалта туйлатараа США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэлтын дай хэхээр шиидэнги гэжэ эдэ толотомо илалтанууд харуулжа үгэнэ»—гээд коммюнике соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Эзэрхэг түримхэй дайн байлдааe ушжагайруулха гэһэн дайсанай түсэбүүдые зааха зуураа, арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командовани хадаа президент Хо Ши Минэй захяа заабаринуудые дүүргэлтэ болгон туйлаһан амжалтануудаа арьбадхахыень американ үзэрхэг түримхэйшүүлые хүсэд илатараа шууд сэхэ тэмсэл хэхыень эсэгэ оронойхидоо, кадрова хүдэлмэришэд болон сэрэгшэдые уряална.

УРШАГТА СУГЛАРАЛГАНУУД БОЛОҺООР

ВЕНЭ, ТАСС-ай корр. В. Соловьев игэжэ дамжуулна: «Судетскэ немецүүдэй землячествын» митинг Венын «Концертхаузай» зал соо сентябриин 20-до болоо. Энэ хадаа «Эхэ ороной үдэр» гэжэ нэрлэгдэдэг хоёрдохи сугларалга болоно. Орон доторхи демократическа олониитын зүгһөө, мүн хилын саана буруушаалгануудай хэгдэбэшье, энэ суглаан Венэдэ — бэеэ абанги Австриин ниислэлдэ болоһон байна.

Үһөө нэхэхэ зорилготойгоор митинг эмхидхэгшэд ехээр оролдолго гаргаа. ФРГ-гэй, Австриин, Бавариин, мүнөө Чехословакиин составта ородог областьнуудай тугуудаар концертнэ залай сценэ гоёон шэмэглэгдэһэн байгаа.

«Судетскэ немецүүдэй землячествын» Баруун Германидахи удамаршa Франц Бем митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, дайнай һүүлээр Европодо тогтоһон хилэнүүдые хубилгаха эрилтэ хээ. Судетскэ немецүүд ямаршьеб «үдэрые» ехээр хүлеэжэ байна гэһэн хэбэртэйгээр тэрэ хэлээ. Энэ үдэртэ чехословак арадта мүнөө хамаатай байһан «газар нютагууд рейхтэ бусаагдаха» ёһотой болоно.

Баруун Германиин землячествын удамаршын үһөө нэхэһэн эрилтэнүүдые Национальна советдэ (Австриин парламентын дээдэ палата) Австриин зонхилхы арадай партиһаа депутат Эрвин Махунце үгэ хэлэхэдээ дэмжээ. Мюнхенскэ хэлсээе «түүхэтэ баримта» гэжэ тэрэ нэрлэһэн байна. Мюнхенскэ хэлсээн хүсээ гээнхэй гэжэ хэн нэгэнэй мэдүүлээ һаа, «судетскэ немецүүдэй эрид шанга эсэргүүсэлтэ хүлеэхэ байһанаа хараадаа абаха ёһотой» гээд Махунце үһэрэнгеэр мэдүүлһэн байна.

Үһөө нэхэхэ зорилготойгоор Венэдэ болоһон сугларалга тушаа засагаархидай баримталһан хараа бодолые буруушаажа байһанаа, демократическа олониитэ элирхэйлэн мэдүүлһэн зангаараа. «Үһөө нэхэхэ эрмэлзэлгэнүүдтэ Федеральна правительствын, Венскэ муниципалитедэй, Доодо Австриин газар нютагай правительствын хамаагүйгөөр хандалга Европодохи эб найрамдал ба аюулгүй байдалые үнэтэйдэ тоолодог бүхы хүнүүдэй хараһаар байтар Австриин нэрые хухална» гээд энээнтэй дашарамдуулан, КПА-гай орган «Фолькештимме» газетэ зүбөөр ажаглалга хэнэ.

Э. Шарфай мэдүүлгэ

ВЕНЭ. (ТАСС). Судетскэ немецүүдэй «эхэ ороной үдэр» гэдэг Австриин газар дээрэ үнгэргэгдөө. Энэ хадаа хүн зоной аша туһада таарал-данагүй, манай ороной бэеэ абанги байдаг тухай ойлгомжодо харшa байна гээд партиин эдэбхитэдэй үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, Австриин Компартиин ЦК-гай секретарь Эрвин Шарф мэдүүлээ.

ЧССР, Советскэ Союз болон ГДР-һээ буруушаалгануудай хэгдэбэшье, үһөө нэхэхэ эрмэлзэлгэтэй энэ уулзалга эмхидхэлгэ зүбшөөгдэһэн байна гээд Шарф тэмдэглээ. Суглаанай сүлөөе хараада абаха болоо һаа, иимэ хэмжээ ябуулгануудые зүбтүүлжэ болохо байна даа. Зүгөөр энээнэй түлөө хүршэ оронуудай маанадые зэмэлэн буруушааха байна гээд КПА-гай ЦК-гай секретарь онсолон тэмдэглээ.

Рейнэй үһан дахяад хорлогдобо

БОНН. (ТАСС). Баруун Германиин тон томо мүрэн болохо Рейн дахяад аюулда оробо. Леверкузендэ «Байер» гэжэ химическэ концернын заводуудта ашаа тээлгын болжо байха үедэ, сентябриин 20-до, тус бүридөө 30 литр хорото бодосуудтай 7 контейнер Рейнэй уһа руу унаа.

Уһа руу унаһан хорото бодосууд угаа ехэ аюултай гээд Дуйсбургын гол мүрэнэй полици мэдээсэһэн байна.

«Байер» концернын захиргаан контейнернүүдые нээжэ болохогүй тухай ехээр һэргылүүлэн һануулна. Олдоһон контейнер бүхэнэй түлөө 1000 маркын шагнал тэрэ тогтооһон байха юм. Леверкузен ба Эммерих хоёрой хоорондохи райондо контейнернүүд таһалгаряагүйгөөр бэдэрэгдэжэ байнхай. Зүгөөр энэ бэдэрэлгэһээ мүнөөдөө үрэ гараагүй байһаар гээд Дуйсбургын гол мүрэнэй полициин түлөөлэгшэ мэдүүлнэ.

ХОЙТО ИРЛАНДИДАХИ БАЙДАЛ

ЛОНДОН. (ТАСС). Белфаст ба Лондондерридахи баррикада бүхэлэлтэнүүдэй олонхидые нютагай засагаархидай, эзэмдэлгын сэрэгүүдэй усадхажа шадаашье һаань, Хойто Ирландидахи политическэ байдалда иимэ ехэ хубилалта болоогүй. Хойто Ирландиин томо томо городуудай үйлсэнүүдтэ Англиин солдадууд урда мэтэ харуул хараһаар, Белфастай элдэб кварталнуудта гал шатаадаг бомбонууд тэһэрнэ, үдэр бүхэндэ буудалдаан болоно.

Гражданска эрхын түлөө тэмсэлшэдтэ ямар нэгэн буулта хэхые зүбшөөхэ хүсэлэнгүйбди гээд хэтэрмэ протестын удамаршад элитээр мэдүүлдэг байха юм.

ТҮБЭГШӨӨХЭ ЁҺООРООЛ ТҮБЭГШӨӨНЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Пентагонтой нягта холбоотой «Дюпон де Немур» гэжэ компаниин химическэ заводуудай нэгэндэ асарагдажа байһан хорото бодосуудай аюулда америкын Гаррисон (Огайо штат) городой хүн зон дайрагдаа.

Угаа хоротой химикадуудтай канистрнуудые зөөжэ ябаһан ашаанай машинын хоёр жолоошон энэ городто зогсохо үедөө ехээр тархинингаа эрьеһые тухайлба. Харин рейсын үедэ хэдэн канистр гэмтээд, гоожожо эхилһэн байха юм. Аюулай сэхэ тохёолдоһон районии хүреэлэн харуул табигдаа, Гаррисон городой зарим хүн зон ондоо тээшээ гаргагдаа.

Редактор Ц. Ц. ...

Манай адрес, телефо...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редак... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. ... 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секр... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хоз... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, пром... строительства — 61-35, советского строительства и ... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров ... формации — 31-05, общественная приёмная — 56-62, ... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.